БҮТҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттинген

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1971 чыл
АПРЕЛЬ
21
СРЕДА
№ 38 (8558).
ӨРТЭЭ 2 КӨП.

СЭКП-ниң төлээлери Софияда

СОФИЯ. (СЭТА). Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң БКП-ниң X съездизиниң чалаанын ёзугаар СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары эш Л. И. Брежневке баштаткан Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының төлээлери апрель 19-та Болгария Улус Республиказының наймысылалында чеде берген.

Төп вокзалга төлээлерни БКП ТК-ның Бирги секретары Тодор Живков, БУР-нуң Улус Хуралының Президиумунуң Даргазы Георгий Трайков болгаш албанның өске-даа кижилеря уткуп алганнар.

Төлээлерге тускайлаан черже баар орук дургаар совет аалчыларга Софияның он-он муң хамаатылары изиг байырын чедирип турганнар.

• • •

Ол-ла хүн БКП-ниң X съездизинге Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының төлээлериниң баштыны СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары Л. И. Брежнев болгаш төлээлериниң кежигүннери — СЭКП ТК-ның Политбюрозунуң кежигүнү, Украин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы В. В. Щербицкий, СЭКП ТК-ның кежигүнү, СЭКП ТК-ның килдис эргелекчизи К. В. Русаков, СЭКП ТК-ның кежигүнүнге кандидат, СЭКП Новгород обкомунуң бирги секретары В. Н. Базовский, СЭКП ТК-ның кежигүнү, ССРЭ-ниң БУР-да элчиниң А. М. Пузанов — Георгий Димитровтуң мавзолейниге барып, венок салганнар.

Веноктуң чиңгир-кызыл лентазында мынча деп бижээн: «Делегейниң коммунистиг болгаш ажылчын шимчээшкинниниң шылгаранган ажылдакчызы, болгар улустуң улуг оглу, Совет Эвилелиниң шынчы өөнүү Георгий Димитровка БКП-ниң X съездизинге СЭКП-ниң төлээлеринден».

Эш Л. И. Брежнев болгаш СЭКП төлээлериниң кежигүннери Софияның төвү-биле танышкан. Совет аалчылар күдүмуларга болгаш шөлдерге чоруурга улусчу Болгарияның найысылалының муң-муң ажылчы чоннары найыралдыг, изиг адыш часкаашкыннары-биле уткуп хүлээп ап турганнар.

СЭКП-ниң төлээлери чаарты тутkан соонда түгле чаа ажыттынган Төп гастрономга кирип, садыг кылыр аалдарга чораан. Магазинниң ажылдакчылары комсомолчу кыстар Стефка Братистилова болгаш Милка Попова олар эш Брежневке болгаш төлээлер кежигүннеринге комсомолчуларның болгаш аныяктарның мурнундан түректиң ханызындан байыр чедирген.

В. И. Ленинниң бульварында деңдин улуг тураскаалдың баарында «Совет армияга — хостанчыга болгар улустан» деп силип тургаш, бижин каан турар. Болгар кижи бүрүзүнүң чүрээге эң чоок черге эш Л. И. Брежнев болгаш СЭКП-ниң төлээлериниң кежигүннери база чорааннар.

Оон соонда совет аалчылар Хосталга парыгынга селгүүстээн болгаш аңаа чораан хөй-хөй түүл-бүрү назы-харлыг, профессиялыг кижилер-биле чылыы-биле, түректиң ханызындан чугаалашканнар.

Фашизмге удур демпселге өлген маадырларга тураскаал чанынга эш Л. И. Брежнев болгаш СЭКП-ниң төлээлериниң кежигүннери чечектер салганнар. Совет аалчылар маадырлыг болгар патриоттарның тураскаадынга ёзулал кылып, минута иштинде ыыт чок турганнар.

СЭКП ТК-ДА, ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ БОЛГАШ ВЦСПС-ТЕ

СЭКП ТК, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш Профессионалдар Эвилелдериниң Бүгү-эвилел Төп Чөвүлели «Кедээ ажыл-агыйда механизатор кадрларның күш-ажылының байдалдарын экижидер болгаш оларны быжыглаар талазы-биле хемчеглериниң дыгайында» доктаалды хүлээп алган.

Социалистиг улуг кедээ ажыл-агыйның хөгжүлдезинде чедип алдынган чедиишкиннер, дыка улуг хире-чергелиниби-ле алырга, нарын техниканы шингээдип алган механизаторларның хөй санныг армиязының идепкейлиг күш-ажылының түңнели болур дээрзин доктаалда демдеглээн. Механизатор колхоз болташ совхоз будүрүлгезинде кол кижи болу берген.

Кедээ ажыл-агыйда механизатор кадрларның күш-ажылының байдалдарын улам ынай экижидер болгаш оларны быжыглаар сорулга-биле авилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-лары болгаш Министрлер Чөвүлелдери, партияның крайкомнары болгаш обкомнары, автономнуг республикаларның Министрлер Чөвүлелдери, крайкүүскомнар болгаш обкүүскомнар, ССРЭ-ниң Кедээ ажыл-агый министерствозу, ССРЭ-ниң Мелиорация болгаш суг ажыл-агый министерствозу, Союзсельхозтехника база ССРЭ-ниң өске-даа министерстволары болгаш төп албан черлери колхозтарны, совхозтарны болгаш кедээ ажыл-агыйның өске-даа күрүне будүрүлгелерин, суг болгаш ыяш ажыл-агыйының база сельхозтехниканың будүрүлгелерин механизаторларның доктаамал ажылдаар мергежилдиг кадрлары-биле хандырарынче эргежок чугула хемчеглерни алыр; оларның күш-ажылын организастаарының деңнелин бедидер; ажылдан кылышкының (хандырылганың) техника ёзугаар үндезилеттинген нормаларынче чоокку ийи чылдарда шилчидер; механизаторларның күш-ажыл төлевириниң негелделериниң дугайында күштүг турар хоойлужудулганы шыңгыы сагыырын хандырар, а ол ышкаш чаагайжыды кылган чурттарга бажыңнарының, ниити чурттаар бажыңнарының, школа назыны четпээн үрүттарының болгаш эмнелге-профилактиктиг албан черлериниң, хову турлагларының, столоваяларның болгаш культурамыдырал ужур-дузалыг өскедаа объектилерниң тудуун дүргедиргиже онза кичээнгейин салбышаан, механизаторларның чурттарга болгаш культура-амыдырал байдалдарын экижидер хүлээлгелиг.

Тракторист-машинистерге чаа, бедиткен тариф хемчээлдерни доктааткан. Илчирбе дутуйлуг күчүлүг тракторларбиле күүсеткен ажылдарга ай бедик разрядтарны доктаадырын барымдаалаш, механизастаан ажылдарның тарификациязын ажылдан кылырын болгаш бадылаарын ССРЭ-ниң Кедээ ажыл-агый министерствозунга база ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Күш-ажыл болгаш ажыл төлевир айтырыгларының талазы-биле Күркомитединге дааскан. Тракторист-машинистерге хамаарыштыр чаа тариф хемчээлдерин чүрүмчүдүп киирерни 1971—1972 чылдарда боттандырган турар.

Совхозтарның болгаш кедээ ажыл-агыйның өске-даа күрүне будүрүлгелериниң, суг ажыл-агыйының болгаш сельхозтехниканың будүрүлгелериниң тракторист-машинистериниң (оон иштинде трактор, трактор-хову болгаш комплекстиг бригадаларның бригадирлериниң болгаш бригадирлериниң дузалакчылары, мастерлер-наладчиктер боон ажылдан турарларга) ук ажыл-агыйга үзүктелишкинниң чок ажыл стажындан хамаарыштыр чыл бүрүде төлевирлиг шөлээлерни немей тыспырын доктааткан:

чурттуң европа талазының Соңгу чүгүнүң, Сибирьниң, Ыраккы Чөөн чүктүң районнарында, Казахстанның, Уралдың болгаш Поволжьениң күр чер районнарының черлеринге ажылының үзүктел чок стажы 3 чылдан өрү болза — дараазында чыл бүрүзүнде ийи-ийи хүнүү, ынчалза-даа 6 ажыл хүнүнден аспас болур;

оон өске районнарга ажылының үзүктел чок стажы 3 чылдан өрү болза — дараазында чыл бүрүзүнде бир-бир ажыл хүнүү, ынчалза-даа алды ажыл хүнүнден аспас болур.

Ажылының үзүктел чок стажы дээш немелде шөлээни ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалдары-биле мооң мурнунда көрдүнген шөлээден дашкаар тыспыр. Айыткан немелде шөлээлер алыр эргени берип турар

(Уланчызы 2-ги арында).

ТӨРЭЭН ЧУРТТУҢ ШАҢНАЛДАРЫН ТЫВЫСКАН

Эрткен сескн беш чыл планың күүсединиң чылдарын бистиң чуртувустуң экономиказының улам бүрүнгаар хөгжүлдезинің чылдары болган дээрзин СЭКП-ниң XXIV съездизинге демдеглээн. Беш чыл планнарын күүседиринге Тываның ажыл-ишчилери боттарының үлүг-хүүзүн база киргеп. Ажыл-херекке шалыпчы, ак сеткилдиин көргүскен кижилерни Төрээн чурт бедик шаңналдар—орденнер болгаш медальдар-биле шаңнап турар. Бистиң республикадан шаңнатканнарның баштайгы болгунде орденнерни болгаш медальдарны дүүн Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң хуралынга тывыскан.

Сескн беш чылда бистиң аныяк республикавыска үлетпүрүнүң чаа адыры—өөнүт металлургия үлетпүрү тургустунган. Оон улуг будүрүлгеан—«Тыва кобальт» комбинат ажыглалга киргеп, ол баштайгы продукциязын берип эгелээн. Тываның үлетпүрү беш чылдың онаалгаларын чедиишкинниг күүсеткеп, ол херекте хөмүр-даш үлетпүрүнүң ажылдакчыларының үлүг улуг. Сескн беш чыл планын чедиишкинниг күүсеткени дээш ССРЭ-ниң хөмүр-даш болгаш славеп, ол ышкаш өөнүт металлургия үлетпүрлериниң будүрүлгелериниң база организацияларының ажылчыннарын, инженер-техниктиг ажылдакчыларын, албан-хаакчыларын чурттуң хавыяаларыбиле шаңнаар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыын Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазының оралакчызы **Н. А. Сердобов** номчаан.

Төрээн чурттуң бедик шаңналдарын Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы **Б. Ш. Долчаңмаа** шаңнаттырганнарга тывыскан. Мооң мурнунда «Кызыл-Хавак» шахтага ажылдап турган, ам Каа-Хемниң хөмүр-даш разрезиниң ажылчыны **А. П. Булатовту** дээди хавыяа—Ленин ордени-биле шаңнаан. Орденни ап тура, Александр Петрович партия болгаш чазакка өөрүп четтиргенин илереткен. Ол-ла коллективте даг ажылчыны **А. Л. Кошкар-оол** Октябрь Революциязы орденге төлептиг болган. Каа-Хемниң хөмүр-даш разрезиниң директору **Р. Х. Шагиахметовка** Күш-ажылдың Кызыл Тук орденин, Чадаананың хөмүр-даш разрезинде дүңзаалакчы **К. С. Самбууга** «Хүндүлелдиң демдээ» орденни, оон-биле кады ажылдап турар экскаваторщик **А. М. Дондукка**, Каа-Хемниң разрезинде участок начальныгы **Ю. М. Евдокимовка** «Күш-ажылчы эрес-маадырлыг чорук дээш» медальды, Каа-Хемниң хөмүр-даш разрезиниң тудуг участогунуң бызаңчызы **Г. Р. Бузыкаевке**, Чадаананың хөмүр-даш разрезиниң экскаватор машинизи **А. А. Ковковка** «Күш-ажылчы шылгарал дээш» медальды тывыскан.

«Тыва кобальт» комбинатның тудуун доозар дугайында СЭКП-ниң XXIII съездизиниң Директиваларын күүседиринге салыышкынын киирген Хову-Аксының бөдүк ажылчыннарынга, инженер-техниктиг ажылдакчыларынга чазактың шаңналдарын база тывыскан. Күш-ажылдың Кызыл Тугу орден «Тыва кобальт» комбинаттың проходчиги **А. Т. Шадриннің** хөрээн каастай берген. Ол будүрүлгеде дүңзаалакчы **И. П. Долгихти**, кол инженер **Д. С. Монгушту**, СЭКП Таңды райкомунуң бирги секретары **В. П. Суровту** «Хүндүлелдиң демдээ» орден-биле шаңнаан. Комбинатның директору **А. И. Ванжага**, килдис начальныгы **Д. Б. Бузур-оолга**, мастер **А. К. Новиковка**, «Күш-ажылчы эрес-маадырлыг чорук дээш», котёл машинизи **О. А. Замурейкога**, токарь **Л. Е. Наумовка**, аппаратчик **К. М. Оюнга**, слесарь **А. П. Трухановка**, чолаачы **К. О. Тежитке** «Күш-ажылчы шылгарал дээш» медальды тывыскан.

Шаңнатканнарның өмүнээзинден **Д. С. Монгуш** чүве чугаалаан, моон соңгаар улам эки ажылдаарын партия обкомунга, Дээди Советке, Министрлер Чөвүлелинге бүзүреткен.

Эш Б. Ш. Долчаңмаа чазактың шаңналдарынга төлептиг болган эштерге байыр чедирип чүве чугаалаан, мынча дээн:

Эргим эштер!

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XXIV съездизиниң ажылының доозулганының соонда каш-ла хонук эрткен. Чүгле совет улустуң эвес, харын база барык бүтүү делегейниң эң-не ханы кичээнгейи съездиниң ажылынче утланган турган. Бистиң ленинчи партиявыстың алдар-хүндүзүнүң бедиинің дугайын, чүгле бистиң чурттувустуң коммунизмче бурунгаар шимчээшкининге эвес, харын база социализмниң делегей системазын болгаш делегейниң коммунистиг шимчээшкинин бызыглаарынга, тайбың, демократия болгаш социализм дээш бүгү улустарның демиселин күштелдиреринге кайы-хире шылгаранган роль аңаа хамаарыштуран дугайын чаңгыс ол түүл бээн чугаалап турар-дыр. Бистиң Төрээн чурттувустуң улустары ленинниң тургузуп, дадыктырган коммунистер партиязынга чоргаарларыр эргелиг!

Съездиниң бүгү ажылы, оон төөгүлүг шиитпирлери түгле иштики эвес, харын база делегейге улуг ужур-дузалыг, эштер.

Съездиге Леонид Ильич Брежневтиң, Алексей Николаевич Косыгинниң болгаш хөй-хөй делегаттарның кайгамчык тодаргай, билдингир болгаш хандыр чугаалап турганы эрткен беш чылдың кайгамчыктыг түңнелдери бистерниң шуптувусту өөртүп, сорук киирип турар-дыр. Сескн беш чылды чедиишкинниг күүсеткеш, бистиң чурттувус партияның удуртулгазы-биле коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга, ажылчы чоннарның материалдыг болгаш культурлуг деңнелин көдүрерине, бистиң Төрээн чурттувустуң камгаланыр күчүзүн болгаш делегейге алдар-хүндүзүн быжыглаарынга чаа улуг базымны кылган.

Совет Тыванын ажылчыннары, колхозчулары болгаш интеллигенциязы беш чыл планының даалгаларын чедиишкинниг күүседиринің херээнге боттарының шыдаар салыышкынын кииргенин улуг болгаш сорук киприкчи өөрүшкүнүү сеткилсагыжы-биле медереп билип турар бис. Ол дугайын чугаалап тургаш, хамыктың мурнунда боттарыңарның эрес-маадырлыг күш-ажылыңар дээш чазактың бедик шаңналдарынга төлептиг болган силерниң дугайыңарны чугаалап турарывыс ол. Бо шаңналдарны алдарлыы-биле эдилээр ужурлуг силер, эргим эштер. Ол шаңналдар болза силерниң маадырлыг күш-ажылыңарны, силерниң коммунизм херээнге бердингенигерни Коммунистиг партияның, Совет күрүнениң болгаш бүгү совет улустуң талазындан бедии-биле үнелеп, хүндүлеп көргени-дир!

СЭКП область комитединиң, республиканың Дээди Совединиң Президиумунуң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң өмүнээзинден силерге күш-ажылыңар дээш, силериниң будүрүген күш-ажылчы чедиишкиниңер дээш изиг өөрүп четтиришкинни илергейлээрин, бөгүн буянныг Төрээн чурттуң болгаш буянныг совет улустуң силерни шаңнап демдеглээни чөптүг шаңнал-биле холбаштыр чүректиң ханызындан байыр чедирерин меңээ чөптээреп көрүңер.

Съездиге кылган бодунуң плеткелиниг Леонид Ильич Брежнев сескн беш чылда чедип алдынган чедиишкиннер бүгү совет кижилерге чаа сорук киришкинниң үндезинин, бистиң Ада-чурттувустуң чаагай чоруунга болгаш чечектелишкинниге улам эки ажылдаарынче үтүкүлдүү күштелдирер дээрэнге бүзүрелди партияның өөрүшкүнүнден илергейлээн болгай. Партия Төп Комитединиң Чиңгине секретарының ол-даа сөстерин болгаш чаа беш чылда чогаадыкчы ёзунуң тургузукчу күш-ажылыңче съездиниң чалбыштыг кыйгырыын силер, хөмүр-даш үлетпүрүнүү болгаш өөнүт металлургияның будүрүлгелериниң бүгү коллективтери, бистиң республиканың бүгү ажылчы чоннары эң-не калбаа-биле деткиир боор деп идеген турар бис.

Экономиканы болгаш культураны мөөн соңгаар улам кедүрерине, совет улустуң чаагай чоруун улам бедиделерине эрткен беш чылдың түңнелдери эки үндезиннерни салганын партияның XXIV съездизи демдеглээн болгай. Ону барымдаалаар съезд болза, чаа беш чылга тодаргай политиктиг шугумну болгаш дайынчы программаны ажылдап кылган, бистерни шупту-вусту эки хеделир, үре-түнелдиг ажылдаар түүл-биле хандырган.

«Тоску беш чыл совет нитилелдиң коммунизмче оруктап улам бүрүңгаар шимчээшкинниге чугула үе-чада болур ужурлуг...—деп, Леонид Ильич Брежнев чугаалаан.— Беш чылдың эң кол сорулгазы болза социалистиг будүрүлгениң хөгжүлдезининг бедик темпилериниге, ооң ажыктыг чоруун улгаттырарынга, эртем-техниктиг дешилгеге болгаш күш-ажылдың будүрүкчүлүүн бедидиринге үндезилээп, улустуң амыдыралының материалдыг болгаш культурлуг деңнелин дыка көдүрерни хандырары болур».

Коммунистиг тургузуушкунга совет ажылчын аңгының шылгарааңгай ролюн съезд онаалаан демдеглээн. Ынчангаш Тыванын ажылчыннарының өзүп орар отряды, ооң-биле кады хөмүр-даш үлетпүрүнүү болгаш өөнүт металлургияның ажылчыннары республиканың будүрүлгеге, нитилел-политиктиг амыдыралының бүгү адырларынга, ам болур соңгулдага белеткелдерге-даа боттарыңарның ажылчын үңүнерни киприштирип, ажылчы күжүүнерни кадар болгаш чаа-чаа чедиишкиннерни чедип ап, республиканың бүгү чонунга үлегерчизэнерни көргүзер ужурлуг силер.

Эргим эштер, силериниң коллективтериңерниң овза ролюн маңаа демдеглевейн барып база болбас. Хөмүр-даш үлетпүрү болгаш өөнүт металлургияның ажылчыннарының, Казахстанның, Уралдың болгаш Поволжьениң күр чер районнарының черлеринге ажылының үзүктел чок стажы 3 чылдан өрү болза — дараазында чыл бүрүзүнде ийи-ийи хүнүү, ынчалза-даа 6 ажыл хүнүнден аспас болур;

оон өске районнарга ажылының үзүктел чок стажы 3 чылдан өрү болза — дараазында чыл бүрүзүнде бир-бир ажыл хүнүү, ынчалза-даа алды ажыл хүнүнден аспас болур.

Ажылының үзүктел чок стажы дээш немелде шөлээни ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалдары-биле мооң мурнунда көрдүнген шөлээден дашкаар тыспыр. Айыткан немелде шөлээлер алыр эргени берип турар

(Уланчызы 2-ги арында).

ЧУРУКТА: шаңнатканнар СЭКП Тыва обкомунуң бюрозунуң болгаш Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң кежигүннери-биле кады.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ фотозу.

БКП-НИҢ X СЪЕЗДИЗИ

СОФИЯ. (СЭТА). Болгарияның Компартиязының X съездизи дүүн Болгарияның найысылалында «Универсиада» дээр залда ажылдап эгелээн.

Съездини БКП ТК-ның Политбюрозунуң кежигүнү Т. Павлов эге сөзү-биле ажыткан.

Президиумну, редакция болгаш мандат комиссияларын чаңгыс ап-сеткилдиг соңгуп, хүн айтырыгларын бадылаан.

Коммунистиг болгаш ажылчын аңы-дүнма партияларның съездиде олуруун турар төлээлеринге БКП ТК-ның Политбюрозунуң кежигүнү, БКП ТК-ның секретары С. Тодоров байыр чедирген.

БКП ТК-ның отчёт иletкелин БКП ТК-ның Бирги секретары Т. Живков кылган.

А. Н. Косыгинниң М. Риад-биле беседазы

Апрель 19-та ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин КАР-ның Премьер-Министриниң оралакчызы болгаш даштыкы херектер министри М. Риадты Кремльге хүлээп алган. Ол Москвада Совет чазактың аалчызы боон чоруун турар.

Найыралдыг үреткиң хамызындан беседа үезинде Чоокку Чөөн чүкте байалдың болгаш израиль агрессияның урыжуктарын узуткаары дээш, ол девискээрге бижыг тайбыңны Айыыл чок чорук Чөвүлелиниң 1967 чылдың ноябрь 22-де резолюциязының бүгү негелделерин күүседиринге үндезилээш, тургузары дээш демиселдиң айтырыгларын чугаалажып көрген.

Таарыштырылга айтырыгларының талазы-биле КАР-ның чазааның боттуг политиказы араб-израиль месилдевишкинниң шынныг үндезин-биле шиитпирлээринге болгаш Чоокку Чөөн чүкке быжыг тайбыңны тургузарынга таарымчалыг байдалды тургузуп турар болгаш ол дээш Совет Эвилели чайгылыш чок турааш турар дээрзин демдеглээн.

Империалистиг израиль агрессияга удур араб улустарның эрес-маадырлыг демиселинге бүгү талалыг дузаламчызы болгаш деткимчези дээш Совет Эвилелиниң чазаанга болгаш улузунга Каттышкан Араб Республиказының улузунуң болгаш чазаанның ханызы-биле өөрүп четтирип турарын М. Риад илереткен

(СЭТА).

Часкы хову ажылы

Шык базырыышкыны доостур чыгаан

Тоску беш чылдың баштайгы чылында чер ажылының талазы-биле Каа-Хем районнуң ажыл-агыйларының мурнунда улуг сорулгалар туруп турар. Район иитизи-биле 20 муң гектар ажыг черге бо чазын тараа культураларын тарырыр. Ынчангаш шык базырыышкыны барык ажыл-агый бүрүзүнге организастыг эгелээн. Черниң ол-шыгын камгалап арттырар дээш социалистиг чарыш түс-түс колхозтарның, совхозтарның трактор-хову бригадаларының болгаш механизаторларының ортузунга калбарган. Чылдың магалыг бо үезинде хову шөлдерге илиир сөөртken трактарларның «каргыраазы» дүне-хүндүс үзүктелбейн келген. Оон түңнелинде районда шык базырыышкыны сөөлүрээн.

Каа-Хемниң тараалаң ажыл-агыйларының бирээзи «Бурүңгаар» совхозтуң № 1, 2 трактор-хову бригадалары Хайырлыг биле Кара-Сугнуң тараа шөлдеринде иитизи-биле 3600 гектар черниң шыгын базырып, ук ажылды районда бир дугаар доозан. «Ленинчи орук» колхозтуң механизаторлары 2000 гектарның шыгын базырар улуг ажылды 7 ажыл хүннериниң дургузунда база чедиишкиннииг күүсеткеннер. Эрткен чылын часкы хову ажылдарын районга баштай эгелээн ажыл-агыйларның бирээзи «Коммунамче орук» колхоз болгаш «Кызыл тук», «Совет Тыва» совхозтар шык базырыышкынын организастыг доозуп турар. Районнуң өске ажыл-агыйлары бо чугула ажылды ам ийи, үш ажыл хүннеринде доозар сорулгалыг.

Ленинчи юбилей чылының часкы тарылгазында район тараа культураларын чаштырарын 10 ажыл хүннеринде доозан. Бо чылын ону 8 ажыл хүннеринде доозары көрдүүн турар Ам ийи, үш хонуктан районнуң барын шупту колхозтары тараа культураларын чаштырарынче киприптер.

Совхозка бир дугаарында

«Улуг-Хая» совхозтуң Көк-Чыраа салбырының № 3 хову-трактор бригадазының механизаторлары часкы шык базырыышкынын совхозка бир дугаарында эгелээш, ол ажылды организастыг чорудуп турар. Трактористер муң гектар ажыг черниң шыгын базырып илиртээн. Илиртээшкинни бет агрегат үргүлчүлеп турар.

Бо ажылга трактористер К. Кызыл-оол, К. Шогжап болгаш К. Очур олар үлүг-нормазын ажыр күүседип, үлегерин көргүзүп турарлар.

Бригаданың механизаторлары чоокку хүннерде тараа культураларының чаштырарынче киприптер. Аңаа бүгү-ле чүве белеп.

О. ТАВАА.

ХОВУ АЖЫЛЫНЫҢ ХҮН ДЕМДЕГЛЕЛИ

Көдээниң ажыл-ишчилери! Көдээ ажыл-агыйның ажыглалдыг черлериниң гектар бүрүзүн ажыктыг кылдыр ажыглаңар, техниканың будүрүкчүлүүн бедидиңер, часкы хову ажылдарының бедик шынарын чедип алыңар!

(СЭКП ТК-НЫҢ МАЙ 1-ГЕ КЫЙГЫРЫГЛАРЫНДАН).

Бо чылдың чазы мурнуп-даазындан элээн эрте дүшкен. Оон ачызында республиканың колхозтарының, совхозтарының тараа шөлдеринге часкы хову ажылдары база эрте эгелээн. Апрель 20-гө чедир байдал-биле алырга, республикада 150 муң гектарның шыгы базыртынган, 6 муң гектар черни чарган болгаш органиктиг база минералдыг чемишчидилгелер төгерип, тарылга мурнунуң суггарылгазын организастаары калбарган.

Ам планның онаалдаларының 65—70 хуузун күүседип алган Таңды, Бии-Хем, Каа-Хем районнарның колхозтары, совхозтары часкы хову ажылдарының темпизин дүргедеткен болгаш часкы чер андырылгазын организастыг чоруда берген. Таңдының «Революцияның чалбыжы», «Коммунизмниң херели» колхозтары, Бии-Хемниң «Саяң», «Өөк», Улуг-Хемниң «Улуг-Хая», «Найырал», Каа-Хемниң «Бурүңгаар» совхозтары база республиканың өске-даа элээн хөй ажыл-агыйлары чугула агротехниктиг хемчег — шык базырыышкынын доозупкаш, ам чер андырылгазынче долузу-биле кирген. Бии-Хемниң колхозтары, совхозтары плчирбе дутуйлуг бүгү тракторларын дүүн чер андырылгазынче киприпкен. Каа-Хем районнуң барык шупту ажыл-агыйларында часкы андырылга түлүктээн болгаш сөөлгү хүннерге чедир ында 715 гектар чер андыртынган.

Часкы хову ажылдарының фронтузу хүн келген тудум-на улам калбарып турар. Ынчалзажок республиканың элээн хөй колхозтары, совхозтары бо чугула ажылдың темпизин сулаладып, ону организас чок чорудуп турар үүлдер бар. Чөөн-Хемчик районда 22,4 муң гектар шөлдүң сөөлгү хүннерге чедир чүгле 7800 гектарының шыгы базыртынган. Районнуң ажыл-агыйларында үрезин хораннаашкыны чүгле 31 хуу күүсеттинген. Ленин аттыг колхозта (даргазы М. Хунажык) чүгле 60 гектарның шыгы базыртынган болгаш ажыл-агый мынчага чедир үре-зин хораннаашкынынче кирбээн. Колхоз баштаар черн болгаш тускай эртемниглер бо талазы-биле чогуур хемчеглер алыр үе келген.

Чөөн-Хемчиктиң кедээ ажыл-агый эргелели (начальнигга К. Куулар) тарылга мурнунуң суггарылгазын организастаар талазы-биле кандыгдаа хемчег ап чорутпайн турар. Ында суггарза чогуур 7400 гектар черниң чүгле 376 гектары суггартынган. СЭКПниң XXII съездизи аттыг, «Большевик» совхозтар часкы суггарылгажө мынчага чедир кирбээн.

Каа-Хем, Барыын-Хемчик районнар, Дуржуулга станциязы шөлдержө органиктиг чемишчидилгелер сөөртүлгезин амдыгаа чедир-ле үзамдыктырбышаан. Каа-Хем районда болгаш «Тинлелге», «Межөтей» совхозтарда амгдаа 1000 гектар хире черниң саваңы чайлаттынмаан.

Час тараажыңы далаштырып келген. Хөрзүден ажыктыг өл-шыкты үндүрбес дээш, хөрзүн ажылдан кылыр бүгү агрегаттарны ол ажылче бүрүн күчүзү-биле киирери чугула. Кол кичээнгейни тарылга мурнунуң суггарылгазынче, шөлдерже органиктиг болгаш минералдыг чемишчидилгелерни төгеринче болгаш механизаторларының бедик бүдүрүкчүлүг ажылдаарынга байдалдарны тургузарынче угландырар херек.

СЭКП ТК-ДА, ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ БОЛГАШ ВЦСПС-ТЕ

(Төнчүзү. Эгези 1-ги арында).
ажыл стажын 1968 чылдың январь 1-ден эгелээш ажылдаан үезин киир санаар.

Совхозтарда болгаш көдээ ажыл-агыйының өске-даа күрүне бүдүрүлгелеринде, суг ажыл-агыйының болгаш сельхозтехниканың бүдүрүлгелеринде ажылдап турар, механизастаан ажылдарда ажылдап турар тракторист-машинистерге төлевирни, олардан хамаарышпас чылдагааннардан бүгү ээлчегниң дургузунда болдунган ажыл чок курут турганда, оларны өске ажылдарга ажыглаар аргажок болганда, III разрядтың шак барымдаалаар ажыл төлевирлиг тракторист-машинистиниң тариф хемчээлиниң чартыының хемчээли ёзугаар төлээр.

Колхозтарга, совхозтарга болгаш көдээ ажыл-агыйының өске-даа күрүне бүдүрүлгелеринге, суг болгаш ыяш ажыл-агыйының база сельхозтехниканың бүдүрүлгелеринге тракторист-машинистер бооп ажылдаан кижилерге — эр кижилер 20 чылдан эвээш эвес болгаш херээжен кижилер 15 чылдан эвээш эвес үеде ажылдаанда, назылап кыраан талазы-биле пенсияларны санаарын оларның күзелиин ёзугаар, тракторист-машинистер бооп кайы-даа беш чылда улаштыр ажылдааны дээш айда херек кырында ап турган ортумак ажыл төлевирин барымдаалап чорударын эргежок чугула деп санаан.

ССРЭ-ниң Чепсектиг Күштеринден курлавырже халаан болгаш ажыл-агыйга механизаторлар боор ажылдап кирген кижилерге ажыл-агыйын эмгелеп таарыштырып алыр кылдыр пособиени тракторист-машинистерге доктааткан III разрядтың үш ай чедир шак барымдаалап санаар тариф хемчээлдериниң хемчээли-биле тыпсып турарын совхозтарга болгаш көдээ ажыл-агыйының өске-даа бүдүрүлгелеринге, суг болгаш ыяш ажыл-агыйының база сельхозтехниканың бүдүрүлгелеринге чөпшээрээн, ол чарыгдалдарны ажыл-агыйжы ажыл-чорудулганың түңнелдеринге киирер. Ийи чыл чедир ажылдаваан болгаш бодунуң күзээни-биле (чөптүг чылдагаан чокта) азы күш-ажыл сагылга-чурумун үрээни-биле ажылдан үндүрткенинге холбаштыр күш-ажылчы харылзааларын үскен механизатор алган пособиезин бүдүрүлгеге эгидер хүлээлгелиг.

ССРЭ-ниң Чепсектиг Күштеринден курлавырже халаан болгаш механизаторлар болуп ажылдаары-биле колхозтарга келген кижилерге ажыл-агыйын эмгелеп таарыштырып алыр кылдыр пособиени ындыг чурум ёзугаар тыпсырын доктаадырын колхозтарга сүмелээн.

Совхозтарның болгаш көдээ ажыл-агыйының өске-даа күрүне бүдүрүлгелериниң, суг болгаш ыяш ажыл-агыйының база сельхозтехниканың бүдүрүлгелериниң тракторист-машинистеринге (ооң иштинде трактор, трактор-хову болгаш комплекстиг бригадаларның бригадирлери болгаш бригадирлериниң дузалакчылары болуп ажылдап турарларга), (Сибирьниң, Ыраккы Чөөн чүктүң районнарында, Казахстанның, Уралдың болгаш Поволжьениң кур чер районнарында турар бедик немелделер доктааттынган бүдүрүлгелерден аңгыда) тускай эртемниниң аайы-биле ажылының стажы дээш немелделерни чылда ажыл төлевириниң түңүнден дараазында хемчээлдерге чедир 1971 чылдың июль 1-ден эгелеп бедидер: ук ажыл-агыйга 3-тен 5 чыл чедир үзүктел чок ажылдааннарга — 8 хуу, 5-тен 10 чыл чедир — 10 хуу, 10-дан 15 чыл чедир—13 хуу, 15 чылдан өрү — 16 хуу.

Чуртталга бажыңнарын тудуп алыры-биле механизаторларга тывыскан чээлини, бир эвес олар ук ажыл-агыйга тускай эртемниниң аайы-биле 5 чылдан эвээш эвес ажылдаан болгаш бүдүрүлгениң мурнакчылары боор турар болза, ооң 35 хуу чедир хемчээлин экономиктиг идиг бериишкин фондуларының акша-хөреңгилериниң күселинден төлээрин совхозтарга, көдээ ажыл-агыйының өске-даа күрүне бүдүрүлгелеринге, суг ажыл-агыйының болгаш сельхозтехниканың бүдүрүлгелеринге чөпшээрээн.

Механизаторларга тывыскан чээлилерни төлээриниң ындыг янзылыг чурумун доктаадырын колхозтарга сүмелээн.

Сельхозтехниканың механизастаан отрядтарының, ыяш ажыл-агыйының бүдүрүлгелериниң ыяш ажыл-агыйының механизастаан ажылдарында ажылдап турар, совхозтарда болгаш колхозтарда механизастаан ажылдарда ажылдап турар тракторист-машинистеринге тарааны болгаш өске-даа продуктуларны совхозтарның тракторист-машинистеринге доктааттынган чурумну болгаш негелделерни ёзугаар садып турарын совхозтарның болгаш көдээ ажыл-агыйының өске-даа күрүне бүдүрүлгелериниң директорларынга чөпшээрээн, а колхозтарга сүмелээн. Аът, хол-биле кылыр ажылдарда, ажыл-агый болгаш септелге ажылдарында ажылдап турар тракторист-машинистерниң күш-ажыл төлевириниң чурумун, а ол ышкаш тракторларны база көдээ ажыл-агый машиналарын сапыг кадагалааны база эки ажыглааны дээш колхозтарның болгаш совхозтарның механизаторларынга доктааттынган шаңналдың чурумун сельхозтехниканың механизастаан отрядтарының болгаш ыяш ажыл-агыйының бүдүрүлгелериниң тракторист-машинистеринге хамаарыштырар.

Көдээ ажыл-агыйының механизасторларынга садары-биле чиик автомобильдерни болгаш мотоциклдерни рынок фондуларының күсели-биле бирги ээлчегде үндүрүп бээрин хандырарын эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге даасkан.

Беш чыл фондузунга салыышкын

СЭКП-ниң XXIV съездизинге болгаш В. И. Ленинниң төрүттүнген хүнүнге турасқааткан апрель 17-де эрткен Бүгү-эвилелдиң коммунистиг субботнигинге Тыва АССР-ниң ажылчы чоннары политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрлүүшкүнnүг ажылдаан. Аңаа 109433 кижи киришкен. Олар тоску беш чылдың фондузунга 117453 рубльди шилчиткен.

Коммунистиг субботник бүгү улустуң улуг Ленинниң чагыгларынга, бистиң улузувустуң маадырлыг революсчу болгаш күш-ажылчы чаңчылдарынга идегелдиг шынныын, Коммунистиг партияның, ооң Төп Комитедин долгандыр улам сырый каттышканын чаа күш-биле көргүскен. СЭКП-ниң XXIV съездизиниң төөгүлүг шиитпирлерин ажыл-херектери-биле харыылавышаан, совет кижи бүрүзү партияның айытканы улуг сорулгаларын боттандырарынга база тоску беш чылдың планнарын күүседиринге төлептиг үлүүн киирер дээш шудургу ажылдап турар. Ону күш-ажылдың байырлалы — Бүгү-эвилелдиң коммунистиг субботниги тодаргайы-биле бадыткаан.

Үлетпүр бүдүрүлгелерге, транспорт, тудуг организацияларынга, колхозтарга болгаш совхозтарга база өске-даа бүдүрүлге коллективтеринге субботник шалыпчы күш-ажылдың хүнү болган.

Тываның үлетпүр бүдүрүлгелериниң адырларындан 18476 кижи ол хүн ажылдааш, 47478 рубльди чаа беш чылдың фондузунга киирген. Үлетпүр продукциязындан 534 тонна хөмүр-дашты, 307 кубометр дилиг материалдарын, 52 кубометр эптээр демир-бетонну, 4,1 муң рубльдиң дараанылга кылыгларын, 500 эжеш идиктерни болгаш өске-даа чугула чүүлдерни бүдүрген.

Субботникке «Тыва көдээ тудуг», «Тыва септелге тудуг» трестериниң, респотребсоюзтуң, Ак-Довурактың автотранспорт бүдүрүлгелериниң, «Тыва даг-дугу» комбинаттың ажыл-ишчилери болгаш өске-лер-даа бүдүрүкчүлүг ажылдаан.

Республиканың көдээ ажыл-агый ишчилеринден коммунистиг субботникке 27438 кижи ажылдаан. Олар беш чылдың фондузунга 42300 рубльди киирген.

Улуг-Хем, Таңды, Бии-Хем районнарының колхозчулары, совхозтар ажылчыннары идепкейлиг киришкен.

Тываның хоорайлар, суурларын чаагайжыдарынга улуг улус-биле кады дээди болгаш ортумак өөредилге черлериниң студентилери, сургуулдары база школаларның өөреникчилери киржип, ниитиге ажыктыг биче эвес хемчээлдиг ажылдарны кылган.

Тоску беш чыл планын долдур болгаш ажыр күүседиринге база коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузарынга Тываның ажылчы чону төлептиг үлүүн кииреринге долу шиитпирлиин коммунистиг субботник хүнүнде ажыл-иш бадыткаан.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединге соңгулда талазы-биле округтарның соңгулда комиссияларының составын бадылаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң ЧАРЛЫЫ

(Уланчызы. Эгези № 96-77 «Шында»).

БИИ-ХЕМ РАЙОН

Тураның Соңгу талакы № 78 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Костенко** Александр Сергеевич — Тураның харылзаа белдириниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Крючков** Анатолий Петрович — райкүүскомнуң көдээ ажыл-агый эргелелиниң ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Белек** Комбу Мельдерович — Тураның № 2 ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Дорофеев Владимир Иванович — көжүп чоруур № 62 мехколоннаның Туранда тудуг участогунда профэвилел организациязындан;

Желтобрюхова Валентина Никодимовна — Туранда чоннуң амыдырал хандырылга комбинадының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Кошевой Федор Демьянович — районнуң хереглекчилер ниитилелиниң коммунистиг организациязындан;

Матина Екатерина Ивановна — Тураның ыяш ажыл-агый чериниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Сорокина Александра Георгиевна — райкүүскомнуң улус өөредилге килдизиниң ажылдакчыларының коллективинден;

Тыртый-оол Юрий Монгушович — ВЛКСМ-ниң район комитединиң комсомол организациязындан.

Тураның № 79 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Комбуй** Мария Түлүшевна — Бии-Хем районнуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Романова** Анна Захаровна — райкүүскомнуң көдээ ажыл-агый эргелелиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Ооржак** Лариса Оймаевна — Күрүне банкызының Туран салбырының ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Блинова Слава Владимировна — Тураның харылзаа белдириниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларының коллективинден;

Зайцева Александра Федоровна — Тураның тараа хүлээп алыр пунктузунуң профэвилел организациязындан;

Кирюшкин Иннокентий Семёнович — райкүүскомнуң саң килдизиниң ажылдакчыларының коллективинден;

Меньшикова Зинаида Петровна — районнуң хереглекчилер ниитилелиниң ажылдакчыларының коллективинден;

Нестерова Дондрита Аркадьевна — район эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының коллективинден;

Подыбалова Евдокия Садофьевна — районнуң «Сельхозтехника» салбырының профэвилел организациязындан.

Тураның Мурнуу талакы № 80 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Немкина** Елена Фадеевна — райкүүскомнуң профэвилел организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Маады** Татьяна Саваевна — район эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының болгаш хандырылга ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Астахова** Галина Астаховна — районнуң № 2 оруктудуг участогунуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Глухов Михаил Захарович — райкүүскомнуң коммунистиг организациязындан;

Кудашев Дмитрий Максимович — Тураның өрт айыылының камгалал кезээниң профэвилел организациязындан;

Магеря Яков Иванович — районнуң херегленкчилер ниитилелинден;

Сычева Нина Никифоровна — Күрүне банкызының Туран салбырының ажылдакчыларының коллективинден;

Чернышев Иван Яковлевич — райкүүскомнуң иштики херектер килдизиниң коммунистиг организациязындан;

Шашкова Нина Ивановна — Тураның күрүлетпүр ажыл-агый чериниң профэвилел организациязындан.

Билелигниң № 81 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Баир** Павел Тырышкакович — «Кызыл тараачын» колхозтуң Билелиг сүт-бараан фермазының колхозчуларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Маады** Клара Сергеевна — Билелиг суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Степанова** Любовь Степановна — «Кызыл тараачын» колхозтуң Билелиг сүт-бараан фермазының комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Анай Нина Серенатовна — «Кызыл тараачын» колхозтуң Билелиг сүт-бараан фермазының комсомол организациязындан;

Минеева Нэлли Петровна — «Шивилиг» совхозтуң профэвилел организациязындан;

Осипова Надежда Анатольевна — «Шивилиг» совхозтуң ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден;

Пичии-оол Кара-кыс Маадыевна — «Кызыл тараачын» колхозтуң комсомол организациязындан;

Смолин Валерий Михайлович — «Шивилиг» совхозтуң коммунистиг организациязындан;

Томилова Генриэтта Ильинична — Шивилиг суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан.

Өөктүң № 82 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Климонков** Тимофей Сергеевич — Өөк сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Байкара** Дозур-кыс Талажыковна — Өөк көдээ Советтиң күүскомунуң ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Сугоракова** Галина Михайловна — Өөк суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Астафьев Виктор Иванович — «Саян» совхозтуң ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Буркут Павел Федорович — «Саян» совхозтуң коммунистиг организациязындан;

Власова Зинаида Романовна — Өөк сес чыл школазының профэвилел организациязындан;

Доржан Иван Тамбажикович — «Саян» совхозтуң Өөк сүт-бараан фермазының ажылдакчыларының коллективинден;

Кирдеева Татьяна Григорьевна — «Саян» совхозтуң комсомол организациязындан;

Матина Тамара Ивановна — «Саян» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Тарлагның № 83 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Молянов** Иван Федорович — Аржаан ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Ондар** Маспык-оол Чанзанович — Аржаан ортумак школазының коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Күскежик** Светлана Андреевна — Аржааның участок эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Афонин Валерий Пантелеевич — «Өөк» совхозтуң төп суурунуң комсомол организациязындан;

Евсеев Владимир Рудольфович — «Өөк» совхозтуң ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Санчай Хемир-оол Пальжимаевич — Тарлаг сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден;

Татаркина Вера Григорьевна — «Өөк» совхозтуң профэвилел организациязындан;

Чанзан Антонина Часыг-ооловна — «Өөк» совхозтуң Чкаловка фермазының комсомол организациязындан;

Шишова Анна Ивановна — «Өөк» совхозтуң төп суурунуң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Хадыңның № 84 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Гладышев** Александр Никифорович — «Хадың» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Маның-оол** Михаил Байкараевич — «Хадың» колхозтуң профэвилел организациязындан.

Соңгулда комиссиязының секретары **Осипова** Татьяна Семёновна — Хадың сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Айыжы Петр Касович — «Хадың» колхозтуң коммунистиг организациязындан;

Байкара Мария Товракаевна — «Хадың» колхозтуң комсомол организациязындан;

Бондаренко Андрей Петрович — «Хадың» колхозтуң профэвилел организациязындан;

Кривопуск Алевтина Константиновна — «Хадың» колхозтуң төп суурунуң колхозчуларындан;

Обухов Николай Зотович — «Хадың» колхозтуң колхозчуларындан;

Семёнов Илья Николаевич — Хадың суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан.

ТАҢДЫ РАЙОН

Арыг-Бажының № 85 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Коваленко** Борис Васильевич — «Россия» совхозтуң төп сүт-бараан фермазының ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Саяты** Бажын-Кара Михайлович — «Россия» совхозтуң механиктиг мастерскаязының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Федотова** Любовь Петровна — «Россия» совхозтуң хаван фермазының ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Иванова Вера Григорьевна — «Россия» совхозтуң төп сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Оюн Окай-оол Тартынович — «Россия» совхозтуң ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Рогожникова Прасковья Павловна — «Россия» совхозтуң огород бригадазының ажылчыннарының коллективинден;

Самбу Екатерина Дамбаевна — Владимировка ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден;

Сат Кара-оол Куржепеевич — «Россия» совхозтуң профэвилел организациязындан;

Соколова Клавдия Ивановна — «Россия» совхозтуң комсомол организациязындан.

Балгазынның № 86 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Бакчап** Шактар Салчакович — Балгазынның херелекчилер ниитилелиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакызы **Яковлев** Фирс Лукьянович — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң колхозчуларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Козлова** Татьяна Ивановна — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Балдын-оол Бугалдай Сендыжеповна — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң Краснояровск сүт-бараан фермазының колхозчуларындан;

Коваль Михаил Иванович — № 11 көдээ профессионал-техниктиг училищениң профэвилел организациязындан;

Кузнецов Астафий Павлович — Балгазынның нефть баазазының болгаш өрт командазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Петренко Виктор Николаевич — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң механиктиг мастерскаазының ажылдакчыларындан;

Фролкова Валентина Петровна — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң комсомол организациязындан;

Чооду Владимир Тогуй-оолович — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң профэвилел организациязындан.

Балгазынның Чөөн талакы № 87 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Сукин** Георгий Александрович — Балгазынның ыяш ажыл-агый чериниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Федулов** Андрей Алексеевич — Балгазын көдээ Советтиң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Кожен-оол** Светлана Салчаковна — Балгазынның көдээ херелекчилер ниитилелиниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Атеева Галина Леонидовна — «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң уруглар яслизиниң коллективиниң ажылдакчыларындан;

Клешиков Афанасий Лукич — Балгазынның нефть баазазының болгаш өрт командазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Назарова Евдокия Васильевна — Балгазын эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының болгаш хандырылга ажылдакчыларының коллективинден;

Нурсат Елена Белекеевна — Балгазынның көдээ Культура бажыңының болгаш библиотеказының ажылдакчыларының коллективинден;

Чеспымаа Баянды Ыыраровна — Балгазынның № 11 көдээ профессионал-техниктиг училищезиниң ажылдакчыларының коллективинден болгаш сургуулдарындан;

Чичикин Александр Николаевич — Балгазынның ыяш ажыл-агый чериниң профэвилел организациязындан.

Дургенниң № 88 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Чернова** Валерия Перфирьевна — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Шурыгин** Александр Сергеевич — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Асеева** Любовь Николаевна — Сосновка сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Баю Иван Ашак-оолович — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының профэвилел организациязындан;

Космогоров Евгений Степанович — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының комсомол организациязындан;

Монгуш Амур-оол Лапсаңович — Сосновка сес чыл школазының профэвилел организациязындан;

Ооржак Чечек Мокуй-ооловна — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының Хадың-Аксы сүт-бараан фермазының коммунистиг организациязындан;

Ульянова Лариса Алексеевна — Сосновка суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан;

Хүрең-оол Уйнук Кыргысовна — Сосновка сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Сосновка № 89 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Абросимова** Анна Васильевна — Сосновка ортумак школазының коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Фёдоров** Алексей Даниилович — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының автогаражының болгаш механиктиг мастерскаязының ажылчыннарындан болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Майдурова** Клавдия Михайловна — Сосновка суурнуң херегл кооперациязының хуучуларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Доктугу Оюн Чамзыевич — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Иванова Капитолина Григорьевна — Сосновканың метеостанциязының ажылдакчыларының коллективинден;

Оюн Карнакпан Ензакович — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының коммунистиг организациязындан;

Оюн Хүлер-оол Кашпыкович — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Полякова Евдокия Даниловна — Сосновка суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан;

Сырат Владимир Севенович — көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязының төп сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Бай-Хаактың № 90 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Попов** Василий Иванович — көжүп чоруур № 585 мехколоннаның профэвилел организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Мелехин** Петр Яковлевич — Таңдының ыяш ажыл-агый чериниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Смирнова** Евдокия Фёдоровна — райкүүскомнуң ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Бобринский Евгений Григорьевич — улус судунуң болгаш прокуратура ажылдакчыларының коллективинден;

Иванова Клавдия Васильевна — чоннуң амыдырал хандырылга комбинадының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Морозов Василий Васильевич — районнуң харылзаа белдириниң комсомол организациязындан;

Порядин Прокопий Степанович — районнуң херелекчилер ниитилелиниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Санчи Мария Хертековна — районнуң херелекчилер ниитилелиниң профэвилел организациязындан;

Сырат Виктор Менделеевич — райкүүскомнуң профэвилел организациязындан.

Межегейниң № 91 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Москаленко** Алексей Захарович — «Межегей» совхозтуң тудуг участогунуң ажылчыннарының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Канонский** Федор Иванович — Межегей суурнуң хамаатыларының ниити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Кутявина** Мария Дмитриевна — «Межегей» совхозтуң огород бригадазының ажылчыннарындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Балахчина Анна Васильевна — Межегей ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден;

Куулар Бюрбеш Бальчирович — «Межегей» совхозтуң автоажыл-агый ажылдакчыларындан;

Молчанова Валентина Аркадьевна — «Межегей» совхозтуң Алаак сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан;

Оюн Виктор Токел-оолович — «Межегей» совхозтуң механиктиг мастерскаязының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан;

Оюн Очур-оол Марчин-оолович — «Межегей» совхозтуң профэвилел организациязындан;

Писарева Людмила Александровна — Успенка сес чыл школазының комсомол организациязындан.

Элегестиң № 92 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Куршаков** Николай Васильевич — «Элегес» совхозтуң ажылчын кооперативиниң коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Монгуш-оол** Тонгун-оол Салчакович — Чал-Кежиг сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Хертек** Чаш-оол Самбыжапович — «Элегес» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Белек-оол Валентина Тюлюшевна — Элегес ортумак школазының комсомол организациязындан;

Монгуш Чечек Дончак-ооловна — «Элегес» совхозтуң Кулузун сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан;

Монгуш Биче-кыс Донмаевна — «Элегес» совхозтуң ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Оюн Надежда Чаптууржиковна — «Элегес» совхозтуң Каък фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Ужакин Андрей Нестерович — «Элегес» совхозтуң механиктиг мастерскаязының ажылчыннарындан;

Юганов Николай Гаврилович — Элегестиң участок эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының коллективинден.

Кочетовтуң № 93 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Дардаш** Дмитрий Даваевич — «Коммунизмниң херели» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Оюн** Көк-оол Бозурович — «Коммунизмниң херели» колхозтуң тудуг бригадазының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Райкова** Елизавета Алексеевна — «Коммунизмниң херели» колхозтуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Чимит Лида Декеевна — «Коммунизмниң херели» колхозтуң төп сүт-бараан фермазының комсомол организациязындан;

Елизарьев Михаил Николаевич — «Коммунизмниң херели» колхозтуң № 1 сүт-бараан фермазының коллективинден;

Кол Клара Пиче-ооловна — «Коммунизмниң херели» колхозтуң Могай сүт-бараан фермазының колхозчуларындан;

Козлов Иван Павлович — «Коммунизмниң херели» колхозтуң колхозчуларындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан, механиктиг мастерскаязының ажылдакчыларындан;

Менькова Эльбра Фёдоровна — Кочетовонуң ясли-сад ажылдакчыларының коллективинден;

Оюн Пиче-оол Агбанович — «Коммунизмниң херели» колхозтуң хой фермазының ажылдакчыларындан.

Чедерниң № 94 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Дамдың** Михаил Сюрюнович — «Тиилелге» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Чемьян** Кара-кыс Тюлюшевна — «Тиилелге» совхозтуң ажылчын кооперативиниң коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Кыргыс** Шаңгыр-оол Бугаевич — «Тиилелге» совхозтуң бирги салбырының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Гордеева Нина Филипповна — «Тиилелге» совхозтуң ажылчыннарындан, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Маады Чамыян Шумукакович — «Тиилелге» совхозтуң сескн бригадазының ажылчыннарындан;

Монгуш Богунай Орус-ооловна — «Тиилелге» совхозтуң № 2 сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Монгуш Бичив Бавуувна — «Тиилелге» совхозтуң Шамбалыг

(Уланчызы 3-кү арында).

Тыва АССР-ниң Дээди Совединге соңгулда талазы-биле округтарның соңгулда комиссияларының составын бадылаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң ЧАРЛЫЫ

(Төнчүзү. Эгези 2-ги арында).

салбырының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Ооржак Кара-оол Дарый-оолович — «Тиилелге» совхозтуң комсомол организациязындан;

Семис-оол Степан Отукаевич — «Тиилелге» совхозтуң тудуг бригадазының ажылчыннарындан.

Хову-Аксының Барыын талакы № 95 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Шадрин** Иван Степанович — «Тыва кобальт» комбинаттың коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Түмен-Хөө** Сергей Мечекович — «Тыва кобальт» комбинаттың ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Ковалевская** Раиса Андреевна — Хову-Аксы сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Береснева Надежда Николаевна — «Тыва кобальт» комбинаттың комсомол организациязындан;

Коктоякова Галина Ефимовна — «Тыва кобальт тудуг» тудуг эргелелиниң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Ондар Василий Доржуевич — «Тыва кобальт» комбинаттың гидрометаллургия цегиниң профэвилел организациязындан;

Оюн Корода Таржаевич — Хову-Аксы сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден;

Уткина Тамара Степановна — «Тыва кобальт» комбинаттың төп завод лабораториязының комсомол организациязындан;

Дамдын-оол Чечекей Тюлюшевна — «Тыва кобальт тудуг» тудуг эргелелиниң штукатур-малярларның тудуг бригадазының ажылчыннарындан.

Хову-Аксының Чөөн талакы № 96 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Чанзан-оол** Салчак Кадр-оолович — «Тыва кобальт» комбинаттың коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Сундуй** Михаил Белекпенович — «Тыва кобальт тудуг» тудуг эргелелиниң бызаңчы-бетончулар бригадазының ажылчыннарының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Фокина** Ирина Дмитриевна — Хову-Аксы ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Деменков Иван Андреевич — «Тыва кобальт» комбинаттың профэвилел организациязындан;

Лодякова Роза Яновна — Хову-Аксының чоннуң амыдырал хандырылга комбинадының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Логодзишвили Владимир Васильевич — «Тыва кобальт» комбинаттың комсомол организациязындан;

Матвеева Наталья Степановна — Хову-Аксының электростанциязының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Бузур-оол Александра Алексеевна — «Тыва кобальт» комбинаттың төп завод лабораториязының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Сидорова Лариса Алексеевна — «Тыва кобальт» комбинаттың Хову-Аксы ТЭЦ-те комсомол организациязындан.

ТЕС-ХЕМ РАЙОН

Самагалдайның № 97 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Давaa** Василий Николаевич — Шуурмакта ыяш белеткел чериниң ажылчын, албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Догуй-оол** Оюн Увангурович — районнуң хереглекчилер ниитилелиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Тараачы** Седенбаа Сандыевна — Самагалдайның ортумак школазының башкыларындан болгаш техниктиг ажылдакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Корошникова Анастасия Антоновна — Шуурмак суурнуң хереглекчилер кооперациязының хуучу кежигүннеринден;

Лузянина Антонина Федоровна — Тес-Хемниң ыяш ажыл-агый чериниң, ажылчын, албан-хаакчыларындан;

Сундуй Каадр Викторовна — район эмнелгезиниң ажылдакчыларының коллективинден;

Хураган Иван Доржуевич — Тес-Хемниң суггарылга система эргелелиниң коммунистиг организациязындан;

Балчакпан Чооду Будекович — Самагалдай суурнуң хереглекчилер кооперациязының хуучу кежигүннеринден;

Брацун Николай Иванович — Тес-Хемниң районнар аразында «Сельхозтехника» каттыжыышкының ажылчын, албан-хаакчыларындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан;

Берт-Дагның № 98 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Ондар** Намчыл-оол Байыр-оолович — «Тес-Хем» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Лопсан** Куруй-оол Васильевич — Берт-Даг суурнуң хереглекчилер кооперациязының хуучу кежигүннеринден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Намчыл** Маимаа Сандый-ооловна — Берт-Дагның ортумак школазының башкыларындан болгаш техниктиг ажылдакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Чооду Лума Долзатовна — «Тес-Хем» совхозтуң комсомол организациязындан;

Шалык Александра Хомушкуевна — Оруку-Шынааның эге школазының башкыларындан болгаш техниктиг ажылдакчыларындан;

Кидиспей Алдын-кыс Васильевна — «Тес-Хем» совхозтуң ажылчын, албан-хаакчыларындан, кодээ ажыл-агый тускай эртемнигеннерден;

Балзаный Доржу Каадырович — Берт-Даг суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Дандай Эрес-оол Аракчаевич — «Тес-Хем» совхозтуң төвүнде коммунистиг организациязындан;

Бавыын Сергей Иванович — «Тес-Хем» совхозтуң ажылчын, албан-хаакчыларындан, кодээ ажыл-агый тускай эртемнигеннерден.

Тестиң № 99 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Ооржак** Кызыл-оол Дуктуг-оолович — «Ак-Эрик» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Араптан** Валерий Чоодуевич — «Ак-Эрик» колхозтуң колхозчуларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Каваа** Лидия Түлүшовна — «Ак-Эрик» колхозтуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Оюн Чыдак-оол Седипович — Кызыл-Чыраанның сес чыл школазының башкыларындан болгаш техниктиг ажылдакчыларындан;

Көк-оол Валентина Монгушовна — Ак-Эрик суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Соян Алдын-оол Лудуевич — «Ак-Эрик» колхозтуң колхозчуларындан;

Тюмен Дадар Чоодуевич — Ак-Эрик суурнуң хереглекчилер кооперациязының хуучуларындан;

Танова Клавдия Суваковна — «Ак-Эрик» колхозтуң профэвилел организациязындан;

Түргеп-оол Төмүр-оол Түргеп-оолович — «Ак-Эрик» колхозтуң колхозчуларындан.

Чыргаланның № 100 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Араптан** Долчанмаа Бавуевна — «Чодураа» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Намчак** Бөгүй Намдалович — Чыргаланды сес чыл школазының башкыларындан, техниктиг ажылдакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Дөмүр-оол** Феодосия Сатовна — «Чодураа» колхозта медпункт ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Хүлер-оол Бугалдай Кара-оолович — «Чодураа» колхозтуң колхозчуларындан;

Адыя Самдан Хомдуевич — «Чодураа» колхозтуң колхозчуларындан;

Уваңгыр Бутажык Севекович — «Чодураа» колхозтуң профэвилел организациязындан;

Луду Кара-кыс Ивановна — Белдир-Арыг суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Биче-оол Саартай Максимовна — «Чодураа» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

ТОЖУ РАЙОН

Тоора-Хемниң № 101 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Корякова** Любовь Васильевна — райкүүскомнуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Хертек** Базыр Шагдырович — районнуң хереглекчилер нититилелинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Сагаачы** Өлзей-Баир Шыраповна — райкүүскомнуң ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Доржу Аким Эзирович — СЭКП район комитединиң ажылдакчыларының коллективинден;

Жаманов Марс Бимурзанович — «Тоора-Хем» совхозтуң төвүнде салбырының ажылчыннары, тускай эртемнигеннерден болгаш албан-хаакчыларындан.

Калинина Дунмаяк Сундуевна — «Тоора-Хем» совхозтуң Совет Тыва салбырының профэвилел организациязындан;

Кускелдей Кол Кызыл-ооловна — «Тоора-Хем» совхозтуң Совет Тыва салбырының коммунистиг организациязындан;

Лукьянчук Николай Тимофеевич — Тожунуң ыяш ажыл-агыйының комсомол организациязындан;

Селина Галина Петровна — Тоора-Хемниң ортумак школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Ийиниң № 102 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Хоядыр** Серен Колович — «Тоора-Хем» совхозтуң Май 1-ги салбырының коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Лобанова** Тамара Николаевна — районнуң хереглекчилер нититилелинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Донгак** Балаштай Допчаевна — Ийиниң сес чыл школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Аскак-оол Бадарчы Акович — «Тоора-Хем» совхозтуң Май 1-ги салбырының төп сүт-бараан фермазының ажылчыннары болгаш албан-хаакчыларындан;

Бараан Александра Чомбаловна — Ий суурнуң ажылчы чоннарының нити хуралындан;

Кол Маадыр-оол Бадарчиевич — «Тоора-Хем» совхозтуң Май 1-ги салбырының комсомол организациязындан;

Кузьмин Андрей Павлович — Салдам суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Митей Николай Лопсанович — Тожунуң кооператив аңнаар-тывыш ажыл-агыйының ажылчыннары, инженер-техниктиг болгаш албан-хаакчыларындан;

Соколов Василий Александрович — Тожунуң кооператив аңнаар-тывыш ажыл-агыйының коммунистиг организациязындан.

Ырбанның № 103 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Быков** Георгий Григорьевич — Ырбанның ыяш белеткээр пунктузунуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Хуваалга** Кол Максимович — Сыстыг-Хемниң кураңнаар-тывыш ажыл-агыйының коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Шестакова** Александра Ивановна — Ырбанның ыяш белеткээр пунктузунуң ажылчын, албан-хаакчы болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Дажыжык Кол Кыспаевич — Тожунуң кооператив аңнаар-тывыш ажыл-агыйының Чазылар салбырының ажылчыннар болгаш албан-хаакчыларындан;

Карамышев Алексей Николаевич — Ырбан суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Кононенко Валентина Константиновна — Ырбанның ыяш белеткээр пунктузунуң комсомол организациязындан;

Кузьменко Дмитрий Евдокимович — Сыстыг-Хем суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Нагибина Валентина Ивановна — Ырбанның сес чыл школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден;

Тайбыл Галина Аковна — Сыстыг-Хемниң кураңнаар-тывыш ажыл-агыйының профэвилел организациязындан.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН

Шагаан-Арыгның Чөөн талакы № 104 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Байкалов** Николай Николаевич — райкүүскомнуң кодээ ажыл-агый эргелелиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Чылбак** Вера Сергеевна — Кок-Чыраа сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Куулар** Калиндуу Чимбуевич — Шагаан-Арыгның № 2 ортумак школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Кызынмай Мартай-оол Донгакович — чоннуң амыдырал хандырылга комбинадының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Лопарева Зоя Николаевна — районнуң хереглекчилер нититилелиниң коммунистиг организациязындан;

Орлов Григорий Григорьевич — райкүүскомнуң саң килдизиниң ажылдакчыларының коллективинден.

Тотпес-оол Серенмаа Санчатовна — Кок-Чыраа суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Тюлюш Севээн Донгаковна — «Улуг-Хая» совхозтуң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Шарап Соднам-оол Ондарович — «Улуг-Хая» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Шагаан-Арыгның Төп № 105 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Папий-оол** Монгуш Седипович — райкүүскомнуң улус өөредилге килдизиниң ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Байкалова** Клавдия Васильевна — Улуг-Хемниң үрезин лабораториязының ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Дамба** Уйнук Тюлюшевна — Шагаан-Арыгның № 2 ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Гайсинская Мира Моисеевна — Улуг-Хемниң санэпидстанциязының медицина ажылдакчыларының коллективинден;

Жуков Вячеслав Николаевич Шагаан-Арыгның № 589 орук участогунуң ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Золотухина Лидия Даниловна — чоннуң амыдырал хандырылга комбинадының комсомол организациязындан;

Корнилова Ангелина Ивановна — Шагаан-Арыгның ажаалга кассазының ажылдакчыларының коллективинден;

Пирогова Революция Андреевна — райкүүскомнуң кодээ ажыл-агый эргелелиниң коммунистиг организациязындан;

Харитонов Александр Иванович — Шагаан-Арыгның өрт айыылындан камгалал ажылдакчыларының коллективинден.

Шагаан-Арыгның Барыын талакы № 106 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Поконков** Максим Егорович — районнуң хереглекчилер нититилелиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Филимонов** Федор Арсентьевич — Шагаан-Арыгның № 3 үргүлдер садының ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Махутова** Роза Александровна — Шагаан-Арыгның № 1 ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Айдын Балчий-оол Айдинович — районнуң хереглекчилер нититилелиниң ажылдакчыларының коллективинден;

Бочегурова Мария Васильевна — Күрүне банкызының Шагаан-Арыг салбырының ажылдакчыларының коллективинден;

Галонова Мария Васильевна — районнуң улус судунуң ажылдакчыларының коллективинден;

Семис-оол Тюлюш Чымыланович — Шагаан-Арыгның автотранспорт бүдүрүлгезиниң коммунистиг организациязындан;

Туревич Алексей Васильевич — көжүп чоруур № 586 мехколоннаның коммунистиг организациязындан;

Шатаева Зоя Филофеевна — Шагаан-Арыгның коммунал бүдүрүлгелер комбинадының ажылдакчыларының коллективинден.

Арыг-Бажының № 107 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Серен** Алдын-оол Түлүшевич — Арыг-Бажы сес чыл школазының комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Ховалыг** Сюрюн-оол Ажыевич — «Улуг-Хая» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Оюн** Ирина Донгаковна — Арыг-Бажы сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Юмбуу Конгар-оол Туматович — «Улуг-Хая» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Дыртык-Кара Серенмаа Ховалыговна — «Улуг-Хая» совхозтуң профэвилел организациязындан;

Комбу Кыргыс Сандакович — «Улуг-Хая» совхозтуң Ак-Тал салбырының ажылчыннарындан, трактор-хову бригадазының механизаторларындан;

Комбу Окчаа Балдановна — Ак-Тал суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Кужугет Сулаапай Кара-Хунаевна — Арыг-Бажы суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Монгуш Тамара Тоткан-ооловна — Хөлчүк суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Торгалыгның № 108 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Натпит-оол** Казак Чамзырынович — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң № 1 сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Серин** Монгуш Бокен-ооловна — Торгалыг сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Чидараа** Максим Тюлюшевич — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Багрецова Нина Егоровна — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң профэвилел организациязындан;

Балдан Мария Кок-ооловна — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң № 2 сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан;

Ваулина Серафима Мироновна — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Дажи Дадар-оол Байкалович — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң комсомол организациязындан;

Натпит-оол Жанна Калбаковна — Торгалыгның участок эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының коллективинден;

Энмекей Шактар-оол Кыргысович — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң механизаторларының коллективинден.

Чаатының № 109 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Шивит** Сергей Серенович — Чааты ортумак школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Ховалыг** Чыйда Билчир-оолович — «Күш-ажылдың хостуу» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Доспаанчик** Раиса Донгаковна — Жданов аттыг совхозтуң Хараган сүт-бараан фермазының ажылчыннарының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Бады Кайып Донгакович — Жданов аттыг совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан;

Бичик Чанчымаа Тюлюшевна — Жданов аттыг совхозтуң Оймак сүт-бараан фермазының ажылдакчыларының коллективинден;

Быштак-оол Мария Ивановна — Чодураа суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Санчит-оол Донгак Агар-оолович — Жданов аттыг совхозтуң коммунистиг организациязындан;

Тойлук-оол Ховалыг Ырлаар-оолович — Эйлиг-Хем суурнуң хамаатыларының нити хуралындан;

Халбажык Чактар-оол Кыргысович — Жданов аттыг совхозтуң профэвилел организациязындан.

Арыг-Үзүүнүң № 110 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Лобачев** Михаил Данилович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Шаравии** Кара-оол Иванович — Арыг-Үзүү сес чыл школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Семис-Көк** Анфиса Валерьяновна — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Дондуп Сергей Кончукович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң ажылчын кооператив коллективинден.

Кондрашова Александра Андреевна — Арыг-Үзүүнүң участок эмнелгезиниң медицина ажылдакчыларының коллективинден;

Мага Анна Яковлевна — Арыг-Үзүү суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Пирогов Вениамин Иванович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң төп машина-трактор мастерскаязының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Чернышова Анастасия Васильевна — Арыг-Үзүүнүң харылзаа белдиириниң ажылдакчыларының коллективинден.

Шишигин Яков Петрович — Арыг-Үзүү сес чыл школазының профэвилел организациязындан.

Арысканның № 111 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Бойбу** Силинмаа Тюлюшевна — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Хорлуу** Секпит-оол Хорлуг-оолович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Сат** Александра Суруяевна — Арыскан суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Доржу Кавай-оол Тюлюшевич — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң Иштии-Хем трактор-хову бригадазының ажылчыннарындан болгаш механизаторларындан;

Дунзенмаа Тюлюш Дувендеевна — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң ажылчын кооператив коллективинден.

Кенден Борбай-оол Ондарович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан.

Серин Хураган-оол Кыргысович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң Арыскан сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Сугежик Александра Монгушевна — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Торжу Степан Чамзырынович — Иштии-Хем суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Хайыраканның № 112 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Монгуш** Метпеш-оол Мажаевич — Хайыракан сес чыл школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Соскал** Алексей Тулушевич — Ийи-Тал суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Калзан** Маадыр-оол Петрович — Хайыракан суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Балдашкина Галина Андреевна — «Улуг-Хая» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Кок-кыс Кыргыс Кыргысовна — Ийи-Тал сес чыл школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Кужугет Мая Хаайевна — «Улуг-Хая» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Нурсат Тулуш Самбуевич — «Улуг-Хая» совхозтуң Хайыракан салбырының хойжу бригадазының ажылдакчыларының коллективинден.

Ондар Барыймаа Душкун-ооловна — Жданов аттыг совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Тюлюш Александра Ивановна — «Улуг-Хая» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан.

Баян-Колдуң № 113 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Хопенчик** Александр Сандакович — «Х Улуг хурал» колхозтуң № 1 хойжу фермазының колхозчуларындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Чудаевна** Анна Ивановна — Терлиг-Хаяның моңгун суу бүдүрүлгезиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Ондар** Оодаш Кыргысовна — Баян-Кол ортумак школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Доспаанчик Чанчинмаа Донгаковна — «Х Улуг хурал» колхозтуң колхозчуларындан.

Дуваа Биче-оол Байкараевич — «Х Улуг хурал» колхозтуң тудуг бригадазының колхозчуларындан.

Самбуу Калчан-кыс Байкараевич — Баян-Кол болгаш Терлиг-Хая суурларның хамаатыларының нити хуралындан.

Ховалыг Хирлиг-оол Борзукович — «Х улуг-хурал» колхозтуң профэвилел организациязындан.

Чылбак Монгуш Дыкпаевич — «Х Улуг хурал» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Шарап Кара-кыс Ооржаковна — «Х Улуг хурал» колхозтуң комсомол организациязындан.

Чаа-Хөлдүң № 114 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Китайкин** Виктор Васильевич — «Найырал» совхозтуң ажылчын кооперативиниң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Калачина** Клавдия Николаевна — Чаа-Хөлдүң харылзаа белдириниң ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Сарыглар** Клава Шынаровна — «Найырал» совхозтуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Имехенов Александр Павлович — Чаа-Хөл эмнелгезиниң медицина болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Кызыл-оол Валерий Николаевич — «Найырал» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан.

Сагаандай Мартыгыр Дошакович — Чаа-Хөл ортумак школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчылар коллективинден.

Сундуй Андрей Навачысанович — «Найырал» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Сундуй Копеек Ховалыг — «Найырал» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Шульц Валентина Александровна — «Найырал» совхозта ажылчын кооперация коллективинден.

Үрбүнүң № 115 соңгулда округу

Округт соңгулда комиссиязының даргазы **Арандол** Тулуш Баазанович — «Найырал» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Намзырай** Март-оол Донгакович — Кара-Тал суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Артына** Лай-Сат Дажыевич — Үрбүн сес чыл школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Артаа Маадыр-оол Монгушевич — «Найырал» совхозтуң ажылчын кооперациязының коллективинден.

Кызыл-оол Ховалыг Домаевич — «Найырал» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Норбу Монгуш Сундуевич — «Найырал» совхозтуң Кара-Талда хойжу бригадазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Очур-оол Сат Сендинмаевич — Үрбүн суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Хуурак Анна Тулушовна — «Найырал» совхозтуң Үрбүн салбырының сүт-бараан фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Шырбан Евдокия Шири-Базыровна — «Найырал» совхозта комсомол организациязындан.

Булуң-Теректиң № 116 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Базаакай** Байыс Тюлюшевич — «Найырал» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Биче-оол** Татьяна Тулушевна — Булуң-Терек сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Саая** Сандак Чулдумович — «Найырал» совхозтуң профэвилел организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Биче-оол Александра Тюлюшевна — Булуң-Теректиң харылзаа белдириниң ажылдакчыларының коллективинден.

Данзын Дадар-оол Допуяхевич — «Найырал» совхозтуң Кызыл-Даг салбырының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Даваа-Самбу Сат Дамчатович — «Найырал» совхозтуң № 2 хойжу фермазының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Кожага Юрий Юрьевич — «Найырал» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан.

Кок Тамара Даваадоровна — «Найырал» совхозта комсомол организациязындан.

Санаа Сандак Сюрбюнович — Булуң-Терек суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Ак-Тудугнуң № 117 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Мактар** Виктор Чапхоевич — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Кара-Сал** Доржу Бойдунович — «ҮТКА 25 чылы» совхозта профэвилел организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Чигжит** Биче-оол Монгушевич — Ак-Туругнуң кадыкшылга школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Биче-оол Салчак Анчи-оолович — Шагаан-Арыгның ыяш ажыл-агыйының Ак-Туруг салбырының ажылчыннарындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Дамдын-оол Хемер-оол Монгушевич — «ҮТКА 25 чылы» совхозта комсомол организациязындан.

Кудерек Елизавета Мачылаевна — Ак-Туруг суурнуң хамаатыларының нити хуралындан.

Кунгаа Анай-оол Буянович — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң ажылчыннарындан, кодээ ажыл-агыйның тускай эртемнигеннеринден болгаш албан-хаакчыларындан.

Сандан Татьяна Сатовна — «ҮТКА 25 чылы» совхозтуң ажылчын кооперациязының коллективинден.

Шивидек Кызыл-оол Монгушевич — Ак-Туруг ортумак школазының башкылар болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

ЭРЗИН РАЙОН

Эрзинниң № 118 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Мажаа** Кыргыс Маянович — райкүүскомнуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Дамчанов** Дамчан Сержиевич — районнуң херегел нититилелиниң коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Ламажаа** Биче-оол Балгановна — Эрзин районнуң комсомол организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Даваа Эвилел Малчынович — Бай-Даг суурнуң чурттакчыларының нити хуралындан;

Намчак Адис Намдалович — район эмнелгезиниң коммунистиг организациязындан;

Ношпу Зинаида Сундуевна — Эрзин суурнуң чурттакчыларының нити хуралындан;

Мыдыкмаа Мамылдай Мажаа — Эрзин суурнуң чурттакчыларының нити хуралындан;

Чамзы Боовай Лапсанович — «Чаа орук» колхозтуң профэвилел организациязындан;

Уржук Хайыы Дамбаевич — райкүүскомнуң ажылдакчыларының коллективинден.

Мөрениң № 119 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Долмажап** Има Сагаачыевна — «Мөрен» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Даргат** Сюрюн Дадаевич — Мөрен суурнуң чурттакчыларының нити хуралындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Ижи** Барыймаа Сыратовна — Мөрениң сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Намдак Кыргыс Килпек — «Мөрен» колхозтуң колхозчуларындан;

Лопсан Чиктимаа Баровна — «Мөрен» колхозтуң комсомол организациязындан;

Допчун Анай-оол Сендаевич — «Мөрен» колхозтуң коммунистиг организациязындан;

Дулгу Мондул Норбуевич — Ленин аттыг колхозтуң профэвилел организациязындан;

Ховигаа Тамара Дадар-ооловна — Эрзин районнуң комсомол организациязындан;

Чыргал Дадар-оол Кыргысовна — Булуң-Бажының сес чыл школазының башкыларының болгаш техниктиг ажылдакчыларының коллективинден.

Нарынның № 120 соңгулда округу

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазы **Нурзат** Чооду Ширшинович — «Коммунизмче орук» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Ондар** Боттуг-оол Санчиевич — Нарынның ортумак школазының профэвилел организациязындан.

Округтуң соңгулда комиссиязының секретары **Кундуу** Васов Караваевич — Нарынның Культура бажыңының болгаш библиотеканың ажылдакчыларының коллективинден.

Округтуң соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Кенден Валентина Куровна — Нарынның ортумак школазының коммунистиг организациязындан;

Кусун Маннай Аракчаевич — Нарын суурнуң чурттакчыларының нити хуралындан;

Дакаа Чечекмаа Михайловна — «Коммунизмче орук» колхозтуң комсомол организациязындан;

Ынаалай Сендимаа Бады-Хоевна — Нарынның ортумак школазының профэвилел организациязындан;

Кунгаа Василий Буевич — «Коммунизмче орук» колхозтуң колхозчуларындан;

Нам-оол Мөңге Даваевич — «Коммунизмче орук» колхозтуң коммунистиг организациязындан.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы **Б. ДОЛЧАҢМАА.**

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары **К. БУДУК-ООЛ.**

Кызыл хоорай
1971 чылдың апрель 13.

Юридиктиг консультация

КҮШ-АЖЫЛ ХООЙЛУЖУДУЛГАЗЫНЫҢ ҮНДЕЗИННЕРИ

ССР Эвилелиниң болгаш эвилелдешкен республикаларның күш-ажыл дугайында Хоойлужудулгазының Үндезиннерин ССРЭ-ниң Дээди Соведи 1970 чылдың июль 15-те хүлээп алган, а бо чылдың январь 1-ден эгелээш, ол күштүг болган.

Совет күрүнеңиң хамаатыларының күш-ажылчы харылзааларының дугайында хоойлу эң баштай 48 чыл мурнунда хүлээп алдынган турган. Бо аразында Совет ниитилелдиң болгаш кижилер амыдыралынга кайгамчыктыг, онза өскерлиишкиннер болгулаан. Олар чаа хүлээп алган Үндезиннерде көрдүнген болгаш аңаа чаартылгалар хөй кирген. Ынчангаш, оон-биле танывзып алыры ажылчыны албан-хаакчы кижи бүрүзүнге ажыктыг.

Бо хоойлунуң чүүл бүрүзүнүң утказы ажылчы чоннарның эргелерин камгалаарын күштелдиреринче угланган.

Үндезиннериң ийнги үүлүнде ажылчын, албан-хаакчыларның **күш-ажыл талазы-биле кол эргелери** болгаш **хүлээлгелери** быжыглаттынган. Оон иштинде ССРЭ хамаатыларының конституция ёзугаар ажылдаар, дыштаныр, назылап кыраанда, ааранда болгаш күш-ажыл кылыр аргазын чидирген таварылгада материалдыг хандырылга алыр эргезин, ол ышкаш кижиниң кадык болгаш озал-ондан чок ажылдаарынга таарымчалыг байдалды тургузарын, профессионалдыг эртем-биликтиг халас бедидерин, бүдүрүлгени эргелеп башкарарынга ажылчын, албан-хаакчыларның киржир эргелерин, быжыглаан.

Социал культура болгаш чуртталга-амыдырал хандырылгазынга хамаарыштыр чингелделер, артык эргелер тыпсыры Үндезинде дүрүмчүттүнген. Бүдүрүлгеге хамаарышкан хүлээлгелерин үлегерлиг күүседип турар, социалистиг чарышка чедиишкиннерлиг, хөй чылдар дургузунда ак сеткилдиг ажылдан келген кижилер мурнай үнеледир эргелиг. Санаторийге ийикпе дыштанылга бажыңнарынга баар путёвканы оларга мурнай тыпсыр, оон чуртталга байдалын экижидер дугайында айтырыг база мурнай шиитпирлеттинер. Ындыг болганда эки ажылдакчыларга тыпсыр чингелделерни болгаш мурнай үнеледир эргени ак сеткилдиг эвес, ажыл шагы үзер, ажыл чуду-каралаар ажылдакчыга тыпсырын кызыгаарлаары ийикпе харын шуут тывыспазы чөптүг.

«Күш-ажыл сагылга-чурумунуң дугаймында» эгеде ажылчын, албан-хаакчыларның хүлээлгезин болза шынчы болгаш ак сеткилдиг ажылдаар, күш-ажылдың чурумун сагыыр, администрацияның айтышкынын чогуур үезинде күүседир, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер, продукцияның шынарын экижидер, күш-ажыл камгалалының негелдезин, техниканың айыыл чок чоруун сагыыр болгаш социалистиг өнчүнү камгалаар болгаш быжыглаар деп айыткан.

Бистиң чуртувуста күш-ажыл—амыдыралдың кол үндезини болур. «Ажыл кылбас кижи—чем чивес» деп принцип социализмниң экономиктиг системазының үндезини болгай.

Бүдүрүлге, албан организация черлери ажылчын, албан-хаакчыларның күш-ажылын шын организастаар, оларның ажылдаарынга таарымчалыг байдалды тургузар, күш-ажыл дугайында хоойлуну сагыыр, ажылдакчыларның херелиниге болгаш тургускан дилетлериниге кичээнгейлиг болур, оларның амыдырал байдалын экижидер хүлээлгелиг. Бүдүрүлгеге үр чылдарда ажылдааны, продукцияның шынарын экижиктеңи, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедиктеңи, социалистиг чарышка чедиишкини, ажыл хүлээлгезин үлегерлиг күүсеткени дээш шаңнал, макталды ажылдакчыларга тыпсырын база дүрүмчүткен.

1970 чылда республиканың улус судтарынга ажылга катап тургузар дугайында 87 негелде херектери кирген, оон иштинде 70 ажылдакчыларның негелдезин суд хандырган, 17 ажылдакчыларны ажылдан үндүргени шын дээш оларның негелдезин суд хандырбаан.

Ажылдакчыны ажылдан үндүрерде түс черниң профвилел комитединиң чөпшээрелин алыр дугайында хоойлуну чамдык удуртукчулар үнелеп көрбейн турар. Оон ужурундан чамдык ажылдакчыларны ажылдан үндүрер барымдаа турган болза-даа, оларны үндүрерде хоойлуның негелдезинң хажыктан таварылгада ол кижини судтар катап ажылга тургузуп турар таварылгалар эвээш эвес.

Чылдагаан чок прогул кылган болгаш ажылга азырык келгеннерни ажылдан үндүрүп болуру хоойлужудулганың Үндезиннеринде көрдүнген. Кижизидилге функциязын күүседип турар ажылдакчыларны (башкыларны, кижизидикчилерни дээш, оон-даа өске) мораль талазы-биле чурум үрээн таварылгада оларны ажылдан үндүрер чурумнуң дугайында айтырыг хоойлужудулганың Үндезиннинде дөрт шиитпирлеттинмээн, ынчалза-даа, ону 1970 чылдың ноябрь 30-де чарлык-биле доктаатканы.

Хоойлужудулганың Үндезиннинде **«ажылга хүлээп алырының магадылалы»** деп чаа үүл бар. Ук үүлдө ажылга хүлээп алырындан чөптүг чылдагаан чок ойталаарын хоруур деп айыткан.

Ажылчын, албан-хаакчыларны өске ажылче шилчидеринге чаа хоойлуда чамдык өскерилгелерни кирген. Өске ажылче түр шилчидерин хоойлуда көрдүнген таварылгада ажылчын, албан-хаакчыларның чөпшээрели чокка чылдың иштинде бир ай чедир шилчидип болур. Күш-ажылдың керээзинде көрдүнмээн ажылды күүседирин ажылчын, албан-хаакчылардан администрация чери негээр арге чок.

Эрги хоойлу ёзугаар ажылчын, албан-хаакчылар ийи ай дургузунда аарыырга ажылы хевээр артар турган болза, чаа хоойлуда ол хуусааны дөрт ай чедир узаткан. Аңаа керээженнерге богжуур мурнунда болгаш божаан соонда бээр шөлээни санавас.

Профвилел организациязының негелдезин ёзугаар ажылдан үндүрген таварылгада ажылдакчы үстүнде турар профвилел органынче хомудан болуру чаа хоойлуда көрдүнген болгаш ол чер ону үзе шиитпирлээн турар ужурлуг, а ындыг маргылдааны суд органынга көрбес.

Шөлээ дугайында хоойлуда элээп өскерлиишкиннер кирген. Ажылчын, албан-хаакчылар чыл санында 15 ажыл хүнүнден эвээш эвес шөлээ алыр эргени быжыглаан. Ажылдакчыларның өй-тап дыштанып эргеини хандырары-биле шөлээни акша компенсациязы-биле солуурун хорургдаан. Ажылчын ийикпе, азы албан-хаакчы кижиге шалының төлевейн кыска үеде шөлээ берип болур арга хоойлуда бир-ле дугаар көрдүнген. Мурнунда хоойлу ёзугаар чамдык ажылдакчыларны үндүрер таварылгада ийи неделя бурунгаар сагындырар азы ийи неделяның дузаламчызын төлээр турган, а чаа хоойлуда чүгле ийи неделяның дузаламчызын төлээрин айыткан.

Чаа хоойлуда **күш-ажыл маргылдаазының** дугайында дыка өскерлиишкиннер кирген. Ажылчын, албан-хаакчылар ажылдан үндүрткен дугайында шуут судка негелде киирерин доктаатканы. Моон мурнунда ажылдан шын эвес үндүрген таварылгада ажылдаваан үезин 20 хонук ажыл хүнүнүң хемчээлинге төлээр турган болза, ам үш ай чедир төлээрин дүрүмчүткен. Ажылчын ийикпе албан-хаакчы кижини ажылдан шын эвес үндүргенинге буруулуг албан кижизи 1971 чылдың январь 1-ден эгелээш, аңаа таварыштырган когаралды мооң мурнундаазывдан улуг хемчээлдин-биле, тодаргайлаарга —үш айның шалыңы хире кылдыр эгидип бээр хүлээлгелиг.

Херээженнериң ажылдаар эргезин бүрүн хавдырары хоойлуда көрдүнген. Саатлыг херээженнерин, чаш урут эмзирер иелерни болгаш бир хар чедир уругларлыг херээженнерини ажылдан үндүрерин хоойлужудулганың Үндезиннинде хорутдаан болгаш оларны дүнеки ажылга, дыштаныр үүнде база ажыл шагындан дашкаар ажылдаарын, командировкаже чорударын болдурбас деп айыткан. Саатлыг херээженнерни эмчиниң түнелин ёзугаар ап турган ортумак шалының хевээр арттырган, чимк ажылче шилчидер.

Хоойлуда **аныяктарже** улуг кичээнгей салган. Оолдар, кыстарга хамаарыштыр түскай нормалар доктааттынган. Ук нормалар аныяк хамаатыларның социал болгаш назы хар аайы-биле онза байдалдарын, аныяк организмниң физиология талазы-биле онза талаларын барымдаалаан. «Аныяктарның күш-ажылы» деп эгеде улус ажыл-агыйының аныяктарның ролюнүң чылдынга улгадып турарын демдеглээн. Аныяктар —чурттуң кол күш-ажылчы курлавырлары. Чаа хоойлу оларның эрге-ажыктарын камгалаарынга туржуп турар: 18 хардан бичe назылыгларга дүнеки, ажыл шагынан дашкаар аар ажылдар кылдырарын хоруур деп айыткан. Ындыг назылхарлыг ажылдакчыларны ажылдан үндүрерин кызыгаарлап, ындыгларны ажылдан үндүрерингe түс черниң профвилел комитединиң даа, казы четпестерниң херектериниң талазы-биле район комиссиязының даа савал-чөпшээрелин алырын негээн.

Хоойлужудулга Үндезиннериниң эгелериниң бирээзи — **«Өөренишпээн ажылдан турар ажылчын, албан-хаакчыларга тыпсыр чингелделер».** Ол чингелделер кандыг болурул? Ылаңгыя кежээки школаларының өөреникчилериниң ажылдавышаан, өөренирингe таарымчалыг аргежок чугула байдалдарны бүрүнү-биле тургузуп бээр, ажыл төлевирин хевээр арттырып бергеш, оларның ажыл неделязын кызырар ийикпе хүн бүрүде ажылдаар шагын кызырар дээш ол болур. Бүдүрүлге өөредилгезин будүрүлге, албан черниң күсели-биле чорудар ужурлуг. Профтехучилище, техникум, дээди өөредилге черлери дооскан тускай эртемниг кижини тускай эртемнергежилиге таарыжыр ажыл-биле хандырары албан турар ужурлуг.

Бистиң күрүневис хамаатыларның ажыл-кижиниң бүдүүлүр болурунга идиг берип, оларның дыштанылгазынче, кадыын камгалаарынче онза сагыш салып турар. Чаа хоойлужудулга кижиниң үре-түңнелдиг чогаадыкчы ажыл кылып болур аргалыг турарын херек кырында хандырып берип турар. Күшажылчы эргелериниң болгаш күш-ажылчы хүлээлгелериниң чаңгыс аай болуру—бистиң амыдыралывыстың эң чугула принцини болуп турар.

Хоойлунуң улусчу тура-соруун илередип турар чуртка чон боттары, оларның соңгуткан төлээлери ажылдап, кылып, тургузуп турар болганда, ону хажык чокка сагыш күүседири — хамааты бүрүзүнүң хүлээлгези.

Б. БЮРБЮ.

Тыва АССР-ниң Дээди судунуң кежигүзү.

Балгазында «Революцияның чалбыыжы» колхозтуң механизаторлары хову ажылдарынче районнуң ажыл-агыйларын мурнап киргеш шык базырыышкынын организастыг дооскан. Ында комсомолчу механизатор Александр Кашпык-оол ийи чыл ажыр ажылдан турар.

Тоску беш чылдың часкы хову ажылдарының хүннеринде күш-ажылдың бедик бүдүрүкчүлүүн көргүзүп. хүнде илиптээр нормазын ийи дакпыр күүседип. мурнакчыларның одуруунда кирген.

ЧУРУКТА: А. Кашпык-оол агрегадының чанында.

А. СОДУНАМНЫҢ фотозу.

УЖУДУУШКУН ҮРГҮЛЧҮЛЕВИШААН

Ужудуушкун башкарар төп чер (СЭТА). «Салют» деп эртем станциязының ужудуушкуну программа ёзугаар чоруп турарын СЭТА-ның корреспондентизинге дыңнаткан. Санап каан үезинде оон орбиталының таарыштырылгазын кылган.

Апрель 19-та Москванызыбиле 18 шак турда, станция Черни тос удаа долганган. Телеметриктиг медээниң сантүннерин ёзугаар алырга, ында тургускан системалар болгаш эртем аппаратуразы чогумчалыг ажылдап турар.

АК=КӨК ЭКРАНГА

АПРЕЛЬ 21-ДЕ
КЫЗЫЛДАН

19.00—Телемедээлер. 19.15—**«Чаштар»**. Уругларга дамчыдылга. 19.30—Дириг чурук. 19.40—**«Кадыкшылга»**. Дамчыдылга. 20.00—**«Ханның дамды бүрүзү»**. Эртем-тайылбырлыг кино. 20.10—Телемедээлер. 20.20—Чарлалдар, рекламалар.

МОСКВАДАН

20.25—Дамчыдылганың программазы. 20.30—**«Театрның бир хүнү»**. Москваның Маяковский аттыг театрының чогаадыкчы кежээки. 22.30—23.30—**«Ye»**. Информастыг программа. Болгарияның Коммунистиг партиязының X съездизинге.

АГААР

Бөгүн республикага бүргеп, хар чаар. Барыын углаңыышкынның хаттың дүргени секундада 15—21 метр болур. Кызылга булуттаар, чагбас. Хаттың күжү секундада 12—18 метр чедер.

Агаарның температуразы хүндүс даглыг черлерге 4—9, арткаларыга 9—14. Кызылга 9—11 градус чылыыр.

Редактор В. С. ШАРАВИИ.

АЖААЛГА КАССАЛАРЫНДА ОЙНААШКЫННЫГ САЛЫЫШКЫННАР

1971 чылдың апрель 8-те Ленинград хоорайга болган ойнаашкыннарның тиражының **НҮҮРТЭЭР ТАБЛИЦАЗЫ.**

РСФСР-ниң бүгү ажаалга кассаларында ойнаашкынныг салыышкыннарның счёттарының дараазында номерлеринге ойнаашкыннар таварышкан:

Счёттарның номерлери	Ойнаашкыннының хемчээли салыышкынның ортумак түңнеге хуу-биле	Счёттарның номерлери	Ойнаашкыннының хемчээли салыышкынның ортумак түңнеге хуу-биле
18	25	482	25
54	25	537	25
86	25	581	25
140	25	610	50
194	25	642	25
206	25	693	100
269	25	722	25
288	25	797	25
351	25	800	25
389	25	869	50
414	25	890	100
470	300	935	25
		972	25

Счёттарының саны 1000 ажыл турар ажаалга кассаларынга дараалашкан бүгү мунаарга баштайгы мунунга ойнаашкын таварышкан ол-ла номерлер, тодаргайлаарга, 1018, 2018, 3018, 1054, 2054, 3054 болгаш оон-даа ыңайгы номерлер ойнап алган.

Тираж комиссиязының даргазы — ажылчы чоннар депутаттарының Киров райсовединиң күүскомунуң даргазының орадакчызы В. КУМАРИН.
Харыысалгалыг секретары К. ШВЕДСКИЙ.

КИНО

АПРЕЛЬ 21-ДЕ

«НАЙЫРАЛ»: **«Коцюбинскийлерниң ог-булези»** (1 болгаш 2-ги кинолар) 11.00, 15.15, 18.15, 21.10, **«Бо хүнде тайбың»** 14.00 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: **«Элчиннер сүлчээзи»** 16.55, 18.40, **«Кижи өлүрген деп буруудаттырып турар»** 15.00, 20.35 шактарда.

«ПИОНЕР»: **«Ульяновтарның ог-булези»** 9.30, **«Тоолчу»** 11.30, 13.15, **«Шулбустуң чалчалары»** 15.10, 17.20, 19.10, 21.00 шактарда.

«ВОСТОК»: **«Бомошуң хоругдаттырганнары»** (1 болгаш 2-ги кинолар) 14.40, 17.20, 20.00 шактарда.

Киноэкраннарга

* * *

Довженко аттыг киностудияның үндүргени **«Коцюбинскийлерниң ог-булези»** деп кинофильм удавас үнүп эгелээр.

* * *

СЕПТЕЛГЕ БААЗАЗЫНЫҢ ХӨГЖҮЛДЕЗИ

1971—1975 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдер талазы-биле СЭКП-ниң XXIV съездизиниң Директивалары будүрүлгениң ажыктыын бедидериниң сорулгазын техниктиг дешилгеге күш-ажылды болгаш будүрүлгени организастаарының чаартылгаларынга, капитал салыышкынарын болгаш будүрүлге фондуларын ажыглаарын экижидеринге үндезилеп тургузарын чугула деп санап турар. Көдээ ажыл-агыйда машина-трактор парыгының хүн бүрү өзүлдези, техниканы ажыглаарын интенсификастааны септелге базазын моон соңгаар улам ыңай хөгжүдеринге улуг негелделерни салып турар. Ол чорук көдээ ажыл-агыйда ажыглаттынып турар бүгү машиналарның болгаш дериглелериниң доктаамал ажылдаарын хандырар ужурлут.

«Сельхозтехниканың», колхозтарның, совхозтарның, Мелиорация болгаш суг ажыл-агый министерствозунуң септелге мастерскаялары ам бээн боттарының мурнунда салдынган сорулгаларын чедир күүседип шыдаавайн турары чажыт эвес. Машина-трактор парыгының өзүлдези-биле база көдээ ажыл-агыйның электрижидилгези-биле чергелештир техника септелгезинге болгаш ооң техниктиг хандырылгазынга шиитпирлээр чугула айтырыг моон соңгаар-даа улам чидиглеңир апаар.

Республикага бо беш чылда септелге баазазын хөгжүдер талазы-биле мындыг үүлдер көрдүнүп турар: машиналарның нарын септелгезин чорударын «Сельхозтехниканың» септелге будүрүлгелеринге төпчүдерин чоорту боттандырар. Будүрүлгени моонээрин улгаттырар болгаш будүрүлге программазын ооң техника-экономиктиг ужур-дузазын хандырып шыдаар деңнелге чедирер. Колхозтарга, совхозтарга, Мелиорация болгаш суг ажыл-агый министерствозунга көдээ ажыл-агый техниказының база гаражтарының агар септелгезин чорударынга таарыштыр металл кезер болгаш септелге-технологтуг өске-даа дериглелер-биле хандыртынган мастерскаяларны, а ол ышкаш салбырларга, бригадаларга, фермаларга техниктиг хандырылга пунктуларын тургузары көрдүнген. Оон-биле чергелештир тракторларны болгаш комбайннарны часпайн чыткап, оларның үрелиишкинин тодарадыр херекселдер-биле ажыл-агыйларны хандырарынче чугула киизэнгей салдынган турар.

«Сельхозтехниканың» септелге будүрүлгелеринге тракторлар, комбайннар, автомашиналар база колхозтарга, совхозтарга, министерстволарга болгаш өске-даа ведомстволарга хамаарыжыр организацияларның тракторларын, оларның шимчедикчилерин, белдирлерин болгаш агрегаттарын септээрин төпчүдер. Ол үеде автомобильдерниң техниктиг хандырылгазының база эргижиргээн кезектерин катап тургузар талазы-биле ажылдарның хемчээлин улгаттырган турар.

Будүрүлгени эргелеп башкарарын болгаш ону организастаарын улам чаартыр, күш-ажылдың байдалын экижидеринге, ажыл шагын чеп ажыглаарынга эртем саналдарын шиңгээдир. Машиналарны болгаш оларның агрегаттарын септеп кылырынга ажылгаттынып турар септелге технологиязын улам чаартыр база бедик будүрүкчүлүг дериглелерни шиңгээдип алыр. Колхозтарга, совхозтарга тракторлар, комбайннар, автомобильдер септелгезин агрегат аайы-биле чорудар арганы ажыглаарын калбартыр. «Сельхозтехника» мастерскаяларынга, техниктиг солулга пунктуларынга белдирлер база агрегаттар номенклатуразын өстүрер.

Эң эвээш капитал салыышкынныг техниктиг хандырылга болгаш септелге системазын шиңгээдип алырынга эргежок чугулазын барымдаалаш, Көдээ ажыл-агый, Мелиорация болгаш суг ажыл-агый министерствозунуң болгаш республиканың «Сельхозтехника» каттыжыышкынының тускай эртемниглери 1971—1975 чылдарда республиканың септелге базазының саналгазын кылган.

Тускай бадылаттынган беш чыл планында көрдүнгени-биле беш чыл дургузунда республикага тракторларның техниктиг эдилгезин чорударынга 14 пунктуларны, 19 гаражты, автомашиналарның техниктиг эдилгелерин кылырынга ийи станцияны, ийи орналга пунктуларын болгаш 20 септелге мастерскаяларын ажыглалга киирген турары көрдүнген. Оон иштинде колхозтарга база совхозтарга 10 септелге мастерскаяларын, Мелиорация болгаш суг ажыл-агый министерствозунга 7, республиканың «Сельхозтехника» каттыжыышкынынга 3 септелге мастерскаяларын тудар. 1973 чылда Кызылга «Сельхозтехниканың» шугуму-биле чылда 1 миллион рубльдиң продукциязын үндүрүп болур 1600 трактор септээр мастерскаяның тудуу доостур. Аңаа чылдың-на «МТЗ» маркалыг 220 тракторну, 200 тараа комбайннарын, 600 чүүк машиналарын, тракторларга, комбайннарга, автомашиналарга ажыглаар 1500 белдирлерни болгаш агрегаттарны септеп болур. Ол ышкаш 200 муң рубляге тракторлар болгаш комбайннар дугуйларын, электридерилгелерин, аккумуляторларын, суг системаларын септээр.

Чадаана хоорайга «Сельхозтехниканың» 900 орунныг септелге мастерскаязының тудуун 1975 чылда доозарын көрдүнген. Аңаа чыл-бүрү «ДТ-75» маркалыг 100 тракторну, 100 ажыг комбайнны, 250 автомашиналарны, тракторлар болгаш комбайнар шимчедикчилерин — 300-түү септеп болур. Оон аңгыда аңаа мал фермаларының дерилгелерин, тускай комбайнарны септээр болгаш катап тургузулга ажылдарын чорудар. Чадаананың чаа септелге мастерскаязының чылда будүрер продукциязының хемчээли 600 муң рубляге дең болур.

«С-100» маркалыг тракторларның, оларның шимчедикчилерининң, «Т-25» маркалыг тракторларның болгаш мелиорация техниказының капитал септелгези чаа Шагаан-Арыг хоорайга туттунар септелге мастерскаязынга чоруттунар. Ол мастерская 600 септелге орунныг болгаш чылда 400 муң рубльдиң продукциязын будүрүп кылыр күчүлүг болур.

1972 чылда Чадаана биле Кызыл хоорайларга ийи орналга пунктуларын тудуп эгелээрин көрдүнген. «Трансельхозтехника» автобазазынга хамааржыр 400 машина кирер гаражтың тудуу Кызыл хоорайга 1973 чылда ажыглалга киирген турар. Беш чылдың төнчүзүнде чаңгызынга-ла 400 машина кирер техниктиг эдилге станцияларының тудуун Кызыл биле Чадаана хоорайларга база доозар.

Бистиң республиканың байдалынга септелге базазын хөгжүдери улус ажыл-агыйынга онза ужур-дузалыг. Ынчангаш 1971—1975 чылдарда тудуг объектилериниге капитал салыышкыннары республиканга 16,7 миллион рубль түңнүг болур.

И. ОЛДЫРЕВ,
республиканың «Сельхозтехника» каттыжыышкынының кол инженери.

КЫЗЫЛ САДЫГ

1971 чылдың апрель 24-те 1 шактан эгелеп часкы ярмарка организастаар.

Дүктен, торгудан, хөвеңден кылган шөстерни, трикотаж кылыгларны болгаш уктарны, носкилерни, пальтоларны, плаштарны, көректээштерни, херээженнерге болгаш бичии уругларга торгу платьелерни, эр, херээжен улуска болгаш элээди уругларга часкы, чайгы идиктерни, янзы-бүрү ажыл-агый барааннарын садар.

Ковдитер кылыгларын, аъш-чем барааннарын база садып ап болур.

Часкы, чайгы сезонда чугула хереглелдиг барааннарын ярмаркага келгеш садып ап болур силер.

Садып алыкчылар! Баштайгы часкы ярмаркаже силерни чалап тур.

Кат-чимистер болгаш ногаалар хандызы—ол база-ла кат-чимистер болгаш ногаалар-дыр. Кат-чимистерниң бүгү чеминиг чүүлдери: **чигир, белоктар, витаминнер, минералдыг дустар** ында бар.

Кат-чимистер, ногаалар хандызы организмниң аъш-чемни шиңгээдип алырынга улуг идигни бээр, будүмелдер солчулгазы экижиир, уругларның болгаш улуг кижилерниң кадыын камгалаарынга эргежок чугула үүлдер-дир. Хөй-хөй кат-чимистер, ногаалар хандызы эм ышнаш ужурдузалыг.

Яблок хандызы демир дустары-биле байлак. Ол аъш-чем эзилдиргеринге, ханга гемоглобинни көвүдедиринге аажок ажыктыг.

Слива хандызы оожургадыр чамдык шынарлыг, ханга гемоглобинни көвүдедир.

Виноград хандызы өкпе туберкулёзундан аарааш, баары болгаш түрөө аарааш, ханы четпес, чамдык ижин-шөйүнду, аарыгларындан аарааш кижилерге ажыктыг.

Кат-чимис хандыларын уругларга ол хевээр ижиртип, азы кисель, мусоп, жёле белеткеп болур.

Бүгү кат-чимис хавдылары — витаминнер-биле байлак. Оон ол шынары, ылаңгыя чаа кат-чимис, ногаалар эвээш үеде кыжын болгаш чазын эң-не үнелиг.

Кат-чимис хандызы — чаргай амданныг ажер суксун.

Кат-чимис, ногаалар хандызын Кызыл садыгның бүгү магазинверинден садып ап болур силер.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ:

Кызыл, Щетинкин-Кравченко кудумчузу, бажын № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторнуң 24-63, редакторнуң орлакчыларының болгаш пропаганда киллизининиң 35-24, харыысалгалыг секретарының 23-35, партийжи амыр-ырал киллизининиң 37-13, культура киллизининиң 23-54, көдээ ажыл-агый киллизининиң 21-47, үлетпүр киллизининиң 22-64, чагаа база совет тургузуг киллизининиң 41-27, информациз киллизининиң 20-60, бухгалтериязының 31-75, корректорларның 27-41. Солун келбейн барганда 32-75 телефонче долгаар.

ТЫВА АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Тывaның ном үндүрер черинин республика типографиязы (Кызыл, Щетинкин Кравченко кудумчузу, 1.). ТС—00226.

Солун неделяда 6 катап үнер